

Warszawa, dnia 30 grudnia 2022 r.

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

DOOŚ-WDŚZOO.420.67.2021.ISz.30

DECYZJA

Na podstawie art. 138 § 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.), dalej Kpa, oraz art. 71 ust. 2 pkt 1 i 82 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2022 r. poz. 1029, ze zm.), dalej ustawa o oś, po rozpatrzeniu odwołań: [REDAKTED] (następcy prawnego [REDAKTED]) z dnia 8 października 2021 r., [REDAKTED] [REDAKTED] z dnia 9 października 2021 r.; [REDAKTED], [REDAKTED], [REDAKTED] [REDAKTED] z dnia 26 października 2021 r. oraz Fundacji Natura International Polska z dnia 26 października 2021 r. od decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 28 września 2021 r., znak: WOOŚ.420.4.2020.DK, o środowiskowych uwarunkowaniach dla przedsięwzięcia polegającego na *Budowie drogi ekspresowej S19 na odcinku Sokółka – Dobrzyńskowa Duże wraz z budową, rozbudową i przebudową dróg innej kategorii oraz niezbędnej infrastruktury*;

1. **uchylam pkt I.2.1. decyzji w brzmieniu:**

„Zorganizować plac budowy, jego zaplecze (bazy techniczne, składy materiałów) i drogi techniczne z uwzględnieniem zasady minimalizacji zajęcia terenu i przekształcenia jego powierzchni, czas trwania robót ograniczyć do minimum.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

2. **uchylam punkt I.2.2. decyzji w brzmieniu:**

„Drogi dojazdowe do inwestycji wytyczyć w miarę możliwości w oparciu o istniejącą sieć szlaków komunikacyjnych. Tymczasowe drogi dojazdowe do terenu budowy wykonać jako rozbieralne oraz z elementów nie powodujących zanieczyszczeń.”

i w tym zakresie orzekam:

„Dojazd do placu budowy i do zapleczy budowy należy prowadzić w pierwszej kolejności w oparciu o istniejącą sieć dróg. Dodatkowe drogi dojazdowe należy wytyczyć w miejscach nie kolidujących z ciekami, jeżeli będzie to możliwe technicznie, technologicznie i organizacyjnie. W przypadku konieczności przekroczenia drogą dojazdową cieku należy zapewnić swobodny przepływ wód w cieku.”;

3. **uchylam punkt I.2.5. decyzji w brzmieniu:**

„Bazy sprzętowo-magazynowe, place postojowe dla maszyn i środków transportu, parkingi dla pracowników, miejsca składowania substancji podatnych na migrację wodną

i magazynowania odpadów, lokalizować na utwardzonym podłożu lub zabezpieczonym materiałami izolacyjnymi.”

i w tym zakresie orzekam:

- „a) place budowy oraz zaplecza budowy należy wyposażyć w techniczne i chemiczne środki do ograniczania rozprzestrzeniania się, usuwania lub neutralizacji zanieczyszczeń ropopochodnych. W przypadku wycieku substancji ropopochodnych należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować;
- b) w obrębie zaplecza budowy należy zlokalizować place parkingowo-serwisowe, myjnie maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych, miejsca magazynowania materiałów budowlanych oraz miejsca magazynowania odpadów;
- c) tankowanie, serwisowanie oraz parkowanie maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych należy prowadzić na terenie placów parkingowo-serwisowych;
- d) dopuszcza się tankowanie i serwisowanie stacjonarnych maszyn i urządzeń budowlanych poza placami parkingowo-serwisowymi, pod warunkiem zabezpieczenia gleby w miejscu ich posadowienia za pomocą materiałów technicznych umożliwiających ujęcie ewentualnych wycieków substancji ropopochodnych;
- e) materiały pędne oraz oleje i smary wykorzystywane na etapie realizacji przedsięwzięcia należy magazynować na terenie placów parkingowo-serwisowych. Powyższe substancje należy magazynować w zamkniętych i szczelnych pojemnikach, odpornych na działanie przechowywanych w nich substancji, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych;
- f) mycie maszyn i urządzeń oraz pojazdów budowlanych należy prowadzić na terenie myjni;
- g) place parkingowo-serwisowe oraz myjnie należy zlokalizować na utwardzonym i uszczelnionym podłożu. Ponadto należy wyposażyć je w urządzenia do podczyszczania ścieków z zawieszin oraz substancji ropopochodnych;
- h) materiały budowlane oraz substancje i preparaty stosowane na etapie realizacji przedsięwzięcia, z kart charakterystyki których wynika, że mogą stanowić zagrożenie dla wód lub dla gleby, należy magazynować na terenie zaplecza budowy na utwardzonym i uszczelnionym podłożu, w miejscach osłoniętych przed działaniem czynników atmosferycznych oraz zabezpieczonych przed dostępem osób nieuprawnionych. Miejsca te należy wyposażyć w urządzenia lub środki umożliwiające ich zebranie lub neutralizację w sytuacji przypadkowego wydostania się z opakowań. Rodzaje i ilość urządzeń lub środków dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych materiałów, substancji i preparatów. Powyższe materiały, substancje i preparaty magazynować i przemieszczać w opakowaniach producenta. W przypadku ich wydostania się z opakowań, należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować;

- i) dopuszcza się magazynowanie niezanieczyszczonej gleby i ziemi przewidzianych do wykorzystania do realizacji przedsięwzięcia oraz humusu poza zapleczem budowy;
- j) podłoże, o którym mowa w lit. g i h, należy wykonać przy użyciu wodoodpornych i mrozoodpornych płyt betonowych o klasie wytrzymałości minimum C35/45 uszczelnionych za pomocą elastycznych spoin odpornych na działanie czynników atmosferycznych (temperatury, promieni UV, deszczu i powietrza) oraz substancji ropopochodnych lub przy użyciu geomembran.”;

4. **uchylam punkt I.2.8. decyzji w brzmieniu:**

„Wszystkie prace prowadzić przy użyciu sprawnego technicznie sprzętu, eksploatowanego i konserwowanego w sposób prawidłowy, który zapewni zabezpieczenie gruntu przed wyciekami płynów eksploatacyjnych.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

5. **uchylam pkt I.2.12 decyzji w brzmieniu:**

„Zakaz lokalizowania zapleczy budowy, bazy magazynowania materiałów budowlanych, miejsc magazynowania mas ziemnych, destruktu asfaltowego i odpadów, miejsc postoju i tankowania pojazdów, poza liniami rozgraniczającymi:

- na obszarze SOO Ostoja Knyszyńska w km 12+600 – 13+000; 15+000 – 27+300; 33+550 – 38+200,
- na obszarze OSO Puszcza Knyszyńska w km 11+300 – 20+650; 21+600 – 38+200,
- na obszarze Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej w km 12+400 – 12+650; 12+850 – 13+000; 15+050 – 20+650; 21+400; 24+900; 35+500 – 36+750; 37+150-38+050,
- na obszarze otuliny Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej w km 11+500 – 12+400; 12+600 – 14+950; 20+550 – 35+500; 38+050 – 43+400,
- na obszarze Rezerwatu Taboły w km 16+300 – 17+700,
- w rejonie projektowanych przejść dla zwierząt,
- preferowana jest lokalizacja w liniach rozgraniczających km 20+700, 23+200, 34+600, 35+600.”

i w tym zakresie orzekam:

„Nie należy lokalizować zapleczy budowy:

- a) poza liniami rozgraniczającymi teren inwestycji na odcinkach drogi przebiegających przez: obszary Natura 2000 Ostoja Knyszyńska i Puszcza Knyszyńska, Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej wraz z otuliną oraz Rezerwat Taboły (km ok. 11+300 – 43+400);
- b) w obrębie oraz poza liniami rozgraniczającymi teren inwestycji w km ok. 13+700 – 15+600, km ok. 20+400 – 20+800 oraz km ok. 20+800 – 21+200;
- c) w miejscach projektowanych przejść dla zwierząt.”;

6. **uchylam pkt I.2.15 decyzji w brzmieniu:**

„Nie dokonywać napraw sprzętu mechanicznego mogących skutkować przedostaniem się do środowiska substancji niebezpiecznych (np. pyłów eksploatacyjnych, paliw, a w przypadku konieczności tankowania sprzętu w miejscu realizacji inwestycji, zachować szczególne środki ostrożności zabezpieczające przed rozlewem paliw.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

7. uchylam pkt I.2.16 decyzji w brzmieniu:

„Zachować szczególną ostrożność podczas magazynowania i przelewania paliw i płynów eksploatacyjnych na zapleczu budowy. Paliwa i smary należy składować na utwardzonym i nieprzepuszczalnym podłożu, np. w szczelnych zbiornikach w wydzielonych miejscach pod zadaszoną wiatą. Ewentualne zanieczyszczenia gruntu substancjami ropopochodnymi likwidować poprzez zdjęcie zanieczyszczonej warstwy ziemi i jej wywóz poza teren budowy do utylizacji.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

8. uchylam pkt I.2.17 decyzji w brzmieniu:

„Ścieki bytowe z terenu budowy należy gromadzić w szczelnych bezodpływowych zbiornikach (sanitariatach przenośnych), a następnie systematycznie wywozić do oczyszczalni ścieków przez uprawnione podmioty.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

9. uchylam pkt I.2.21 decyzji w brzmieniu:

„Teren inwestycji i drogi dojazdowe utrzymywać w stanie ograniczającym pylenie i regularnie sprzątać.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

10. uchylam pkt I.2.23 decyzji w brzmieniu:

„Samochody transportujące materiały sypkie (np. kruszywa) powinny posiadać zabezpieczenia zapobiegające powstawaniu wtórnego pylenia podczas jazdy (zakryte skrzynie ładunkowe).”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

11. uchylam punkt I.2.27 decyzji w brzmieniu:

„Prowadzić właściwą gospodarkę odpadami: ograniczać ilość wytwarzanych odpadów, gromadzić je selektywnie, czasowo magazynować w wyznaczonym miejscu o utwardzonym podłożu wyłącznie w obrębie pasa drogowego lub wyznaczonego zaplecza budowy oraz przekazywać do odzysku lub unieszkodliwiania uprawnionym do tego podmiotom. Zapewnić regularny odbiór odpadów przez uprawnione podmioty.”

i w tym zakresie orzekam:

„a) odpady powstałe na etapie realizacji przedsięwzięcia należy magazynować na terenie specjalnie przygotowanych placów zlokalizowanych w obrębie zaplecza budowy;

b) dopuszcza się magazynowanie odpadów w postaci gleby i ziemi, w tym kamieni, niezawierających substancji niebezpiecznych (kod: 17 05 04) poza zapleczem budowy;

- c) place przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy zlokalizować na utwardzonym i uszczelnionym podłożu;
- d) podłoże, o którym mowa w lit. c, należy wykonać przy użyciu wodoodpornych i mrozoodpornych płyt betonowych o klasie wytrzymałości minimum C35/45 uszczelnionych za pomocą elastycznych spoin odpornych na działanie czynników atmosferycznych (temperatury, promieni UV, deszczu i powietrza) oraz substancji chemicznych lub przy użyciu geomembran;
- e) place i miejsca przeznaczone do magazynowania odpadów niebezpiecznych należy wyposażać w urządzenia lub środki umożliwiające zebranie lub neutralizację odpadów, w sytuacji ich przypadkowego wydostania się z pojemników. Rodzaje i ilość tych urządzeń lub środków należy dostosować do rodzaju i ilości magazynowanych odpadów. W przypadku wydostania się odpadów z pojemników należy je niezwłocznie usunąć lub zneutralizować.”;

12. **uchylam pkt I.2.29 decyzji w brzmieniu:**

„Na etapie realizacji inwestycji wody powierzchniowe, koryta rzek i cieków zabezpieczyć przed zasypywaniem, zamuleniem i zanieczyszczeniem; nie powodować powstawania przeszkód poprzecznych powodujących zaburzenie swobodnego przepływu wód.”

i w tym zakresie orzekam:

„Prace w rejonie cieków i rowów melioracyjnych należy prowadzić z zastosowaniem rozwiązań technicznych i organizacyjnych zabezpieczających przed niszczeniem brzegów, przed zwięzieniem koryta, przed ograniczeniem swobodnego przepływu wód, przed zasypywaniem cieku oraz przed przedostaniem się substancji chemicznych, odpadów i makrozawiesin do wód powierzchniowych, np. poprzez: wygrodenie przegrodami przeciwmulowymi lub płótkami z geowłókniny, zastosowanie mat i folii zabezpieczających lub prowadzenie prac z brzegu cieku. W trakcie prowadzenia prac zabrania się wjeżdżania maszyn do wody płynącej.”;

13. **uchylam pkt I.2.30 decyzji w brzmieniu:**

„Nie powodować trwałych zmian stosunków wodnych terenów przyległych.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

14. **uchylam pkt I.2.31 decyzji w brzmieniu:**

„W przypadku konieczności odwadniania wykopów prace prowadzić tylko w zakresie koniecznym oraz z użyciem technologii ograniczających obniżanie poziomu wód np. igłofiltrów. Czas prowadzenia tych prac ograniczyć do minimum.”

i w tym zakresie orzekam:

„Rodzaj sposobu odwodnienia wykopu podczas prowadzenia robót ziemnych dobrać w zależności od indywidualnych warunków występujących na poszczególnych odcinkach budowy, aktualnych warunków atmosferycznych, poziomu zwierciadła wody oraz pory roku.”;

15. **uchylam pkt I.2.37 decyzji w brzmieniu:**

„Zapewnić stałą drożność systemu odprowadzającego wody opadowe i roztopowe z powierzchni drogowych oraz systematycznie poddawać konserwacji i czyszczeniu urządzenia do podczyszczania wód opadowych.”

i w tym zakresie orzekam:

„Dwa razy w roku, tj. w okresie od 1 lutego do końca marca oraz w sierpniu lub wrześniu, należy prowadzić kontrole, konserwację i naprawy elementów systemu odwodnienia drogi, tj. rowów, studzienek, wpustów ulicznych, wlotów do separatorów i osadników, a także wykaszanie rowów. System odwodnienia powinien mieć zapewnioną drożność przez cały okres eksploatacji drogi.”

16. uchylam pkt I.2.45 decyzji w brzmieniu:

„W przypadku wystąpienia lęgu na placu budowy rozpoczęcie prac budowlanych jest możliwe po uzyskaniu stosownych derogacji dot. niszczenia siedlisk gatunków chronionych. Ponadto wszystkie prace związane z niszczeniem siedlisk gatunków chronionych prowadzić pod nadzorem przyrodniczym – herpetologicznym.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

17. uchylam pkt I.2.50 decyzji w brzmieniu:

„Zasypywanie zbiorników prowadzić w okresie pomiędzy 15 września a 15 października, z uwagi na opuszczenie ich przez większość płazów przeobrażonych z postaci larwalnych, a jednocześnie brak osobników zimujących. Dokładny termin przeprowadzenia prac powinien być ustalony przez pełniącego nadzór herpetologa na podstawie obserwacji w terenie oraz warunków temperaturowych. Przed przystąpieniem do całkowitego lub częściowego zasypania zbiorników należy szczelnie je wygradzić, aby nie dopuścić do nich płazów zimujących. Z wygradzonych zbiorników należy odłowić płazy oraz inne zwierzęta i przenieść je do zbiornika/zbiorników kompensacyjnych. Zbiorniki należy zasypywać jednostronnym frontem roboczym, aby umożliwić samodzielnie ucieczkę zwierzętom, które mogły pozostać jeszcze w zbiornikach. W przypadku stwierdzenia możliwości zasypania częściowego, zachowaną część zbiornika oddzielić od projektowanej drogi za pomocą ścianki szczelnej. Wszystkie ww. prace wykonywać pod nadzorem specjalisty herpetologa.”

i w tym zakresie orzekam:

„Zasypywanie naturalnych siedlisk batrachofauny należy prowadzić pod stałym nadzorem herpetologicznym, po uprzednim odłowieniu osobników i przeniesieniu w dogodne siedliska zastępcze. Zakres prac powinien obejmować kolejno następujące czynności:

- a) obniżenie lustra wody – należy dokonać przetrwania linii brzegowej tworząc rów odwadniający, a w miejscu gdzie woda będzie wypływać ze zbiornika należy rozpiąć szczelnie siatkę o oczkach o wymiarach ok. 5 x 5 mm. Zatrzymujące się na siatce płazy należy natychmiast wyłowić;
- b) penetracja dna i odłowienie zwierząt, zarówno postaci dorosłych, jak i młodocianych;

- c) zabezpieczenie odłowionych zwierząt w przygotowanych uprzednio pojemnikach w miejscu zacienionym, aby temperatura wody, w której będą przechowywane, nie była wyższa niż 20°C;
- d) transport i wypuszczenie zwierząt w optymalne siedliska, w których wcześniej stwierdzano płazy, lub do zbiorników zastępczych;
- e) zasypanie osuszonej niszy zbiornika bezpośrednio po odłowieniu zwierząt, jednostronnym frontem roboczym w celu umożliwienia ucieczki zwierzętom, które mogły jeszcze pozostać w zbiorniku;
- f) likwidację przeprowadzić we wrześniu. Dokładny termin ustali specjalista herpetolog na podstawie obserwacji w terenie i warunków temperaturowych;
- g) w przypadku stwierdzenia możliwości zasypania częściowego, zachowaną część zbiornika należy oddzielić od projektowanej drogi za pomocą ścianki szczelnej.”;

18. **uchylam pkt I.2.51 decyzji w brzmieniu:**

„Przed przystąpieniem do likwidacji siedlisk przyrodniczych będących miejscem bytowania i rozrodu batrachofauny, należy wykonać 4 zbiorniki kompensacyjne o powierzchni i lokalizacji wskazanych przez specjalistę herpetologa.”

i w tym zakresie orzekam:

„Przed likwidacją naturalnych siedlisk będących miejscem bytowania i rozrodu batrachofauny należy wykonać zbiorniki kompensacyjne o łącznej powierzchni nie mniejszej niż powierzchnia siedlisk zasypywanych. Preferowana jest lokalizacja na przebiegu istniejących szlaków migracji płazów.”;

19. **uchylam pkt I.2.52 decyzji w brzmieniu:**

„Zbiorniki zastępcze wykonać wg następujących wytycznych:

- linię brzegową zaprojektować jako nieregularną,
- wyprofilować dno tak, aby płycizny do 30 cm były jak najbardziej rozległe – powinny zajmować większą część zbiornika, nawet do 80% powierzchni misy zbiornika,
- maksymalna głębokość zbiorników to 1,2 m,
- każdy zbiornik powinien mieć łagodny profil dna: najkorzystniejsze jest nachylenie wynoszące 1:20, nie powinno przekraczać 1:5,
- brzeg i dno od strony drogi powinny być strome o nachyleniu 1:2 – co powinno ograniczyć rozwój roślinności, obniżyć temperaturę wody i zniechęcić płazy do przebywania w tej części zbiornika,
- dno powinno być nierówne, z podwodnymi grzbietami, które stwarzają lepsze warunki rozwoju roślin. Należy na nim umieścić pnie drzew, częściowo leżących na brzegu,
- brzegi zbiornika mają mieć łagodny spadek (np. 1:5),
- wybudowane zbiorniki należy odgrodzić od strony drogi szczelnym wygrodeniem herpetologicznym o parametrach:

- w przypadku zastosowania siatki, jej oczka nie mogą przekraczać wymiarów 0,5 x 0,5 cm,
- głębokość zakopania w gruncie – min. 30 cm,
- wysokość części nadziemnej (bez przewieszki) – 50 cm,
- odgięcie górnej krawędzi na zewnątrz pasa drogowego (w kierunku otaczającego terenu) pod kątem 45-90°, tworząc daszek (przewieszkę) o długości min. 10 cm,
- zbiorniki powinny zostać zasiedlone przez roślinność w sposób naturalny,
- budowę zbiorników kompensacyjnych dla batrachofauny prowadzić pod nadzorem specjalisty herpetologa,
- raz w roku przez okres 3 lat herpetolog obowiązany jest do dokonania kontroli zbiorników dla płazów i w razie potrzeby do wykonania czynności zapewniających trwałość i odpowiednie warunki do rozrodu batrachofauny, takie jak: odmulanie, likwidacja części roślinności oraz odłów ryb.”

i w tym zakresie orzekam:

„Zbiorniki zastępcze dla batrachofauny wykonać z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

- a) linię brzegową zaprojektować jako nieregularną;
- b) wyprofilować dno tak, aby płyčizny do 30 cm były jak najbardziej rozległe - powinny zajmować większą część zbiornika, nawet do 80% powierzchni misy zbiornika;
- c) maksymalna głębokość zbiornika: 1,2 m;
- d) zbiornik powinien mieć łagodny profil dna - najkorzystniejsze jest nachylenie wynoszące 1:20; nachylenie nie może przekraczać 1:5;
- e) brzeg i dno od strony drogi należy wykonać o nachyleniu 1:2. Pozostałe brzegi należy wykonać o nachyleniu nie większym niż 1:5;
- f) dno musi być nierówne, z podwodnymi grzbietami. Należy na nim umieścić pnie drzew częściowo leżących na brzegu;
- g) zbiorniki muszą zostać zasiedlone przez roślinność w sposób naturalny;
- h) budowę zbiorników kompensacyjnych dla batrachofauny należy prowadzić pod nadzorem specjalisty herpetologa;
- i) raz w roku (w 2, 4 i 6 roku po wybudowaniu zbiorników) herpetolog dokona ich kontroli w zakresie trwałości i warunków do rozrodu batrachofauny. Jeżeli będzie to konieczne do zapewnienia warunków do rozrodu batrachofauny należy przeprowadzić: odmulanie zbiornika, likwidację części roślinności lub odłów ryb.”;

20. **uchylam pkt I.2.63 decyzji w brzmieniu:**

„Zakaz przekładania istniejących koryt cieków naturalnych.”

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

21. **uchylam pkt I.2.64 decyzji w brzmieniu:**

„W przypadku zaistnienia konieczności położenia cieków (z wyłączeniem rzeki Czarna) i rowów, prace należy prowadzić pod stałym nadzorem przyrodniczym, według następujących zasad:

- wykonać nowy odcinek koryta ciek,
- włączyć nowopowstały odcinek do naturalnego koryta ciek,
- odciąć stary fragment koryta (w pierwszej kolejności od strony górnego odcinka ciek) poprzez zastosowanie przegrody ziemno-gruntowej, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości przepływu wody w nowopowstałym odcinku koryta ciek,
- stopniowo obniżać poziom lustra wody w starym korycie (przy ciągłym odławianiu zwierząt), a następnie dokonać sprawdzenia dna, celem odłowienia zwierząt które mogą być zagrzebane w mule. Zwierzęta należy przenieść pod nadzorem przyrodniczym do odpowiedniego dla danego gatunku siedliska (najlepiej do odcinka ciek położonego poniżej fragmentu objętego pracami),
- w przypadku stałego przełożenia koryta przed jego ostateczną likwidacją ponownie spenetrować jego dno i odłowić napotkane w nim osobniki, np. płazów. Zasypanie części przeznaczony do likwidacji prowadzić jednostronnym frontem roboczym, wykorzystując ziemię pochodzącą z wykopu nowego koryta,
- w przypadku zastosowania tymczasowego obiegu zastępczego należy przywrócić przepływ wody w starym korycie, powtarzając sposób prowadzenia prac,
- brzegi nowego koryta umocnić za pomocą naturalnych materiałów,
- ziemię pochodzącą z wykopu nowego koryta wykorzystać do zasypania starego koryta,
- przekładanie cieków i rowów wykonać poza okresem rozrodczym płazów, za który przyjąć należy okres od 15 marca do 30 czerwca.”

i w tym zakresie orzekam:

„Prace polegające na odcinkowym przełożeniu cieków prowadzić pod nadzorem specjalisty herpetologa, według następujących zasad:

- a) wykonać nowy odcinek koryta;
- b) włączyć nowopowstały odcinek do naturalnego koryta;
- c) odciąć stary odcinek koryta (w pierwszej kolejności od strony górnego odcinka ciek) poprzez zastosowanie przegrody, z jednoczesnym zachowaniem ciągłości przepływu wody w nowopowstałym odcinku koryta;
- d) dokonać kontroli odciętego odcinka koryta pod kątem występowania w nim zwierząt, a w przypadku ich znalezienia, przenieść je do odpowiedniego dla danego gatunku siedliska (najlepiej do odcinka ciek położonego poniżej fragmentu objętego pracami). Następnie należy stopniowo obniżać poziom lustra wody w odciętym korycie (przy ciągłym odławianiu zwierząt), a w dalszej kolejności dokonać sprawdzenia dna, celem odłowienia zwierząt, które mogą być zagrzebane w mule. Przed ostateczną likwidacją odciętego koryta ponownie skontrolować jego dno i odłowić napotkane w nim osobniki;

- e) zasypanie odciętego koryta prowadzić jednostronnym frontem roboczym; do zasypania wykorzystać ziemię pochodzącą z wykopu nowego koryta;
- f) brzegi nowego koryta umocnić za pomocą naturalnych materiałów, np. kamień, faszyna, darnina itp. W przypadku braku możliwości technicznych zastosowania naturalnych materiałów, możliwe jest zastosowanie umocnień z wykorzystaniem elementów betonowych lub tworzywowych;
- g) przełożenie cieków wykonać poza okresem rozrodczym płazów, za który należy przyjąć okres od 1 marca do 31 maja;
- h) nie przekładać koryta Czarnej.”;
22. **uchylam pkt I.2.66 decyzji w brzmieniu:**
„Zaplecza budowy, bazy magazynowania materiałów budowlanych, miejsca magazynowania destruktu asfaltowego, miejsca postoju i tankowania pojazdów oraz miejsca magazynowania odpadów należy uszczelnić na przykład poprzez zastosowanie geomembrany lub innych materiałów spełniających analogiczną funkcję.”
i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;
23. **uchylam pkt I.2.67 decyzji w brzmieniu:**
„Wody powierzchniowe, koryta rzek i cieków zabezpieczyć przed zasypywaniem, zamulaniem i zanieczyszczeniem substancjami chemicznymi. Wody z wykopów odprowadzać po wstępnym podczyszczeniu.”
i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;
24. **uchylam pkt I.2.68 decyzji w brzmieniu:**
„Tymczasowe drogi dojazdowe do terenu budowy wykonać jako przepuszczalne, rozbieralne oraz z elementów niepowodujących zanieczyszczeń.”
i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;
25. **uchylam pkt I.2.69 decyzji w brzmieniu:**
„Wszędzie tam, gdzie dno rowu (lub zbiorników ekologicznych) będzie występować płycej niż 2 m od zwierciadła wód, dno tych obiektów wyposażyć w geowłókninę.”
i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;
26. **uchylam pkt I.3.10 decyzji w brzmieniu:**
„Przy wszystkich przejściach i przepustach dla zwierząt, które mogą być wykorzystywane przez płazy wykonać ogrodzenia ochronno- naprowadzające w postaci płotków np. z prefabrykatów betonowych, polimerobetonowych, z laminatu lub płyt stalowych o parametrach:
- długość po 100 m w obu kierunkach od osi przepustu/przejścia,
 - głębokość zakopania w gruncie – min. 20 cm,
 - wysokość części nadziemnej (bez przewieszki) – 50 cm,
 - odgięcie górnej krawędzi na zewnątrz pasa drogowego (w kierunku otaczającego terenu) pod kątem 45-90°, tworząc daszek (przewieszkę) o długości min. 10 cm,

- końcowy odcinek płotki zakończyć na kształt litery U, aby nakierować zwierzęta na przejście/przepust,
- w przypadku zastosowania siatki, jej oczka nie mogą przekraczać wymiarów 0,5 x 0,5 cm,
- w przypadku zinventaryzowania przez nadzór przyrodniczy siedlisk płazów w sąsiedztwie drogi wykraczających poza wskazaną długość, wygradzenia herpetologiczne należy odpowiednio wydłużyć.”

i w tym zakresie orzekam:

„Siatkę dogęszczającą zastosowaną w dolnej części ogrodzenia głównego wyposażyć w zawrotki w kształcie litery „C” lub „U” w odległości ok. 100 m od każdego z przyczółków przejść i przepustów pełniących funkcję przejść dla zwierząt”.

27. uchylam pkt I.3.15 decyzji w brzmieniu:

„W przypadku stwierdzenia lęgu na placu budowy, miejsce rozrodu należy odgrodzić od placu budowy (oznaczyć) i umożliwić płazom swobodne zakończenie przeobrażenia. Przeobrażone płazy należy wynieść za teren budowy do dowolnego siedliska możliwie blisko miejsca, w którym doszło do rozrodu.”

i w tym zakresie orzekam:

„W przypadku stwierdzenia miejsc rozrodu zwierząt na placu budowy, miejsca te należy odgrodzić (wyraźnie oznaczyć taśmą) i umożliwić zwierzętom zakończenie rozrodu, przeobrażenia, lęgu. W przypadku batrachofauny przeobrażone płazy należy przenieść pod nadzorem przyrodniczym do wskazanego przez specjalistę herpetologa siedliska.”;

28. uchylam pkt I.3.17 decyzji w brzmieniu:

„Wykonać przejścia dla zwierząt:

Oznaczenie obiektu	km	Parametry przejścia				Zagospodarowanie przejścia		
		typ przejścia	minimalna szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	minimalna wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	współczynnik względnej ciasnoty (c)	przybliżona szerokość ciekłu [m]	ekran przeciw-olśnieniu -wy/szczelina doświetlająca	Zagospodarowanie w rejonie przejścia
MS/PZDs-3/S19/2	3+991	dolne dla zwierząt średnich zespolone z ciekłem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciekłu)	3,5	≥0,7	kanal Sokółka 5,0 m	tak/tak	- brak dróg w rejonie przejścia
MS/PZDs-9/S19/2	11+540	dolne dla zwierząt średnich zespolone z ciekłem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciekłu)	3,5	≥0,7	rzeka Kamionka 4,0 m	tak/tak	-równoległe do przejścia przebiega droga krajowa nr 19 (docelowo wojewódzka) pod którą zostanie wybudowany obiekt o takich samych parametrach strefy dostępnej dla zwierząt

MS/PZDs- -9A/S19/2	11+540 (pod istnicją cą dk 19)	dolne dla zwierząt średnich zespólone z cikiem	8,0 (4,0 po każdej stronie cicku)	3,5	$\geq 0,7$	rzeka Kamionka 4,0 m	n.d.	- przejście pod przebudowywaną drogą krajową nr 19 (docelowo województką) stanowi obiekt równoległy do przejścia pod drogą ekspresową w km 11+540 o takich samyh parametrach strefy dostępnej dla zwierząt
MS/PZDs- -12/S19/2	14+228	dolne dla zwierząt średnich zespólone z cikiem	8,0 (4,0 po każdej stronie cicku)	3,5	$\geq 0,7$	rzeka Kamionka 5,0 m	tak/tak	-brak dróg w rejonie przejścia
MS/PZDs- -13/S19/2	15+009	dolne dla zwierząt średnich zespólone z cikiem i drogami (dodatkowe jezdnie)	7,0 (3,5 po każdej stronie cicku) +10,0 (po 5,0 pod skrajnymi prześlami z drogami dojazd.)	3,5	$\geq 0,7$	rzeka Sokołda 10,0 m	tak/tak	-przejście dla zwierząt i ciek zlokalizowane pod oddzielnym prześlem - pod osobnymi prześlami przebiegają drogi (dodatkowe jezdnie) o nawierzchni kruszywowej w rejonie najścia na przejście i pod obiektem, o pochyleniu jednostronnym z rowami o łagodnym nachyleniu skarp stanowiące również strefę przejścia dla zwierząt
PZGs- 14A/S19/2	16+600	górne dla zwierząt średnich	30	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	- brak dróg przebiegających przez przejście -przebudowywany odcinek drogi krajowej nr 19 (docelowo wojewódzkiej) objęty zostanie przejściem górnym (droga przełożona pod obiektem) -po stronie zachodniej drogi ekspresowej przebiega dodatkowa jezdnia (dojazd do działek leśnych) o nawierzchni z kruszywa na szerokości najścia na przejście
PZGd- 14B/S19/2	18+080	górne dla zwierząt dużych	40	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	- brak dróg przebiegających przez przejście

								<p>- przebudowywany odcinek drogi krajowej nr 19 (docelowo wojewódzkiej) objęty zostanie przejściem górnym (droga przełożona pod obiektem)</p> <p>- po stronie zachodniej drogi ekspresowej przebiega dodatkowa jezdnia (dojazd do działek leśnych) o nawierzchni z kruszywa na szerokości najścia na przejście</p>
PZDs-14C/S19/2	20+000	dolne dla zwierząt średnich	6	3,5	$\geq 0,7$	brak ciek	tak/tak	<p>- po stronie zachodniej drogi ekspresowej przebiega dodatkowa jezdnia (dojazd do działek leśnych) o nawierzchni z kruszywa na szerokości najścia na przejście</p>
PZGd-17A/S19/2	23+930	górnice dla zwierząt dużych	40	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	<p>- brak dróg przebiegających przez przejście</p> <p>- przebudowywany odcinek drogi krajowej nr 19 (docelowo wojewódzkiej) objęty zostanie przejściem górnym (droga przełożona pod obiektem)</p> <p>- po zachodniej stronie drogi ekspresowej przebiega dodatkowa jezdnia (dojazd do działek leśnych) o nawierzchni z kruszywa na szerokości najścia na przejście</p>
MS/PZDd z-19/S19/2	26+523	dolne dla zwierząt dużych zespolone z ciek	8,0 (4,0 po każdej stronie ciek)	5	$\geq 1,5$	ciek Bartoszycha 3,0 m	tak/tak	<p>- brak dróg przebiegających w rejonie przejścia</p> <p>- pod przebudowywaną drogą krajową nr 19 (docelowo wojewódzka) wybudowane zostanie równoległe przejście o takich samych parametrach strefy dostępnej dla zwierząt</p>

MD/PZDd z- 19A/DDI- 47/2	26+506 (wg km S19)	dolne dla zwierząt dużych zespalone z cikiem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciku)	5	$\geq 1,5$	ciek Bartoszycha 3,0 m	tak/tak	- przejście pod dodatkową jezdnią stanowi obiekt równoległy do przejścia pod drogą ekspresową
MD/PZDd z- 19B/DK19 /2	26+506 (wg km S19)	dolne dla zwierząt dużych zespalone z cikiem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciku)	5	$\geq 1,5$	ciek Bartoszycha 3,0 m	tak/tak	- przejście pod przebudowywaną drogą krajową nr 19 (docelowo województką) stanowi obiekt równoległy do przejścia pod drogą ekspresową
PZGd- 20A/S19/2	28+150	górnice dla zwierząt dużych	40	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	- brak dróg przebiegających przez przejście - przebudowywany odcinek drogi krajowej nr 19 (docelowo województką) oraz projektowana droga (docelowo gminna) objęte zostaną przejściem górnym (drogi pod obiektem)
MS/PZDs z- 20B/S19/2	30+140	dolne dla zwierząt średnich zespalone z cikiem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciku)	3,5	$\geq 0,7$	ciek Panerka 2,5 m	tak/tak	- brak dróg przebiegających w rejonie przejścia - pod przebudowywaną drogą krajową nr 19 (docelowo województką) i projektowaną drogą DI.2/50 (docelowo gminna) wybudowane zostaną równoległe przejścia o takich samyh parametrach strefy dostępnej dla zwierząt
MD/PZDs z- 20C/DK19 /2	30+128 (wg km S19)	dolne dla zwierząt średnich zespalone z cikiem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciku)	3,5	$\geq 0,7$	ciek Panerka 2,5 m	tak/tak	- przejście pod przebudowywaną drogą krajową nr 19 (docelowo województką) stanowi obiekt równoległy do przejścia pod drogą ekspresową
MD/PZDs z- 20D/S19/2	30+140 (wg km S19)	dolne dla zwierząt średnich zespalone z cikiem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciku)	3,5	$\geq 0,7$	ciek Panerka 2,5 m	tak/tak	- przejście pod projektowaną drogą DI.2/50 (docelowo gminna) stanowi obiekt równoległy do przejścia pod drogą ekspresową
MS- 24a/S19/2	33+645	dolne dla zwierząt małych	8,0 (4,0 po każdej stronie ciku)	1,0	$\geq 0,07$	ciek Panerka 2,5 m	tak/tak	- brak dróg w rejonie przejścia - parametry obiektu przejścia odpowiadają

		zespalone z ciekkiem						parametrom przejścia istniejącego wybudowanego w ramach obwodnicy Wasilkowa
MS-25/S19/2	34+169	dolne dla zwierząt średnich zespalone z ciekkiem	12,0 (6,0 po każdej stronie cicku)	3,0	$\geq 0,7$	rzeka Czarna 7,0 m	tak/tak	- brak dróg równoległych do drogi ekspresowej w rejonie przejścia - parametry przejścia odpowiadają parametrom przejścia istniejącego wybudowanego w ramach obwodnicy Wasilkowa
PZGs-28A/S19/2	36+550	górne dla zwierząt średnich	30	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	- brak dróg przebiegających przez przejście - po stronie zachodniej drogi ekspresowej przebiega dodatkowa jezdnia (dojazd do działek leśnych) o nawierzchni z kruszywa na szerokości najścia na przejście
PZDs-29A/S19/2	38+650	dolne dla zwierząt średnich	6	3,5	$\geq 0,7$	brak cicku	tak/tak	- brak dróg równoległych do drogi ekspresowej w rejonie przejścia
WS/PZDd z-30/S19/2	40+000	dolne dla zwierząt dużych zintegrowane z dodatkową jezdnią	6,0	5,0	$\geq 1,5$	brak cicku	tak/tak	- brak dróg równoległych do drogi ekspresowej w rejonie przejścia - strefa dostępna dla zwierząt zlokalizowana po jednej stronie dodatkowej jezdni - dodatkowa jezdnia o nawierzchni kruszywowej (w rejonie najścia na przejście oraz pod obiektem) i pochyleniu jednostronnym z rowcem o łagodnym nachyleniu skarp stanowi również strefę przejścia dla zwierząt

i w tym zakresie orzekam:

„Należy wybudować następujące przejścia dla zwierząt:

Lp.	Oznaczenie przejścia	Lokalizacja [ok. km]	Typ przejścia	Minimalna szerokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]	Minimalna wysokość strefy dostępnej dla zwierząt [m]
1	MS/PZDsz-3/S19/2	3+991	dolne zespolone z ciekkiem	8,0 (4,0 po każdej stronie cieku)	3,5
2	MS/PZDsz-9/S19/2	11+540	dolne zespolone z ciekkiem	8,0 (4,0 po każdej stronie cieku)	3,5
3	MS/PZDsz-9A/S19/2	11+540 (pod istniejącą DK 19)	dolne dla zwierząt średnich zespolone z ciekkiem	8,0 (4,0 po każdej stronie cieku)	3,5
4	MS/PZDsz-12/S19/2	14+228	dolne zespolone z ciekkiem	8,0 (4,0 po każdej stronie cieku)	3,5
5	MS/PZDsz-13/S19/2	15+009	dolne zespolone z ciekkiem i drogami	7,0 (3,5 po każdej stronie cieku) + 10,0 (po 5,0 pod skrajnymi przesłami z drogami dojazdowymi)	5
6	PZGs-14A/S19/2	16+600	górne	50	-
7	PZGd-14B/S19/2	18+080	górne	50	-
8	PZDs-14C/S19/2	20+000	dolne samodzielne	6	3,5
9	PZGd-17A/S19/2	23+930	górne	50	-
10	MS/PZDdz-19/S19/2	26+523	dolne zespolone z ciekkiem	8,0 (4,0 po każdej stronie cieku)	5
11	MD/PZDdz-19A/DD1-47/2	26+506 (wg km S19)	dolne zespolone z ciekkiem pod dodatkową jezdnią	8,0 (4,0 po każdej stronie cieku)	5

12	MD/PZDdz-19B/DK19/2	26+506 (wg km S19)	dolne zespolone z ciekkiem pod drogą krajową nr 19 (docelowo wojewódzka)	8,0 (4,0 po każdej stronie ciekku)	5
13	PZGd-20A/S19/2	28+150	górne	50	-
14	MS/PZDsz-20B/S19/2	30+140	dolne zespolone z ciekkiem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciekku)	5
15	MS/PZDsz-20C/DK19/2	30+128 (wg km S19)	dolne zespolone z ciekkiem pod drogą krajową nr 19 (docelowo wojewódzka)	8,0 (4,0 po każdej stronie ciekku)	5
16	MS/PZDsz-20D/S19/2	30+140 (wg km S19)	dolne zespolone z ciekkiem pod projektowaną drogą DI.2/50 (docelowo gminna)	8,0 (4,0 po każdej stronie ciekku)	5
17	MS-24a/S19/2	33+645	dolne zespolone z ciekkiem	8,0 (4,0 po każdej stronie ciekku)	1
18	MS-25/S19/2	34+169	dolne zespolone z ciekkiem	12,0 (6,0 po każdej stronie ciekku)	3
19	PZGs-28A/S19/2	36+550	górne	50	-
20	PZDs-29A/S19/2	38+650	dolne samodzielne	6	3,5
21	WS/PZDdz-30/S19/2	40+000	dolne zespolone z dodatkową jezdnią	6	5

29. **uchylam pkt I.3.20 decyzji w brzmieniu:**

„Wybudować 4 czatownie w dolinie rzek Sokołda i Kamionka oraz 4 czatownie w dolinie rzeki Bartoszycha po obu stronach planowanej inwestycji. Czatownie zlokalizować w terenie otwartym, na terenach użytkowanych kośnie stanowiących miejsce żerowania orlików.”

i w tym zakresie orzekam:

„W dolinach: Bartoszychy, Sokołdy i Kamionki zamontować po obu stronach planowanej inwestycji, zgodnie z wytycznymi specjalisty ornitologa, po 4 czatownie dla orlika

krzykliwego *Clanga pomarina*. Czatownie powinny zostać wykonane z dębowych, nieokorowanych pali długości ok. 4 m, zakończonych poziomą żerdzią o średnicy ok. 3 cm. Czatownie zlokalizować w terenie otwartym, na terenach kośnych łąk stanowiących obszar żerowania orlików krzykliwych *Clanga pomarina*.”;

30. **uchylam pkt I.3.21 decyzji w brzmieniu:**

„Zamontować sztuczne platformy lęgowe przeznaczone dla orlika krzykliwego w dolinie rzeki Bartoszycha w ilości 5 szt. w Leśnictwie Horodnianka. Platformy umieścić na skraju lasu w wydzieleniach ze stosunkowo młodym drzewostanem, gdzie brakuje odpowiednich koron do założenia gniazd albo w wydzieleniach gdzie zdarzały się upadki gniazd w tym rewirze. Szczegółową lokalizację należy uzgodnić z właściwym Nadleśnictwem.”

i w tym zakresie orzekam:

„Na terenie lasów Leśnictwa Horodnianka, pod nadzorem specjalisty ornitologa i w uzgodnieniu z właściwą jednostką Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, zamontować 5 szt. platform lęgowych przeznaczonych dla orlika krzykliwego *Clanga pomarina*, wraz z gniazdami. Gniazdo powinno posiadać średnicę 80-95 cm i być wyplecione ze świeżych gałązek, np. dębu, buka, grabu, olszy, brzozy. Najlepiej wykonać kilka wieńców osobno, a potem scalić je razem, najlepiej ocynkowanym drutem. Dno gniazda wykonać z grubszych gałęzi średnicy 3-5 cm, ściśle ułożonych jedno przy drugim, wciśniętych w krawędź dolnego wieńca i mocno przydrutowanych. Od samego spodu można jeszcze umieścić poprzeczne, stabilizujące całość 2-3 grube gałęzie. Tak wykonaną platformę należy wciągnąć na drzewo, gdzie uprzednio w miejscu osadzenia gniazda została przymocowana podstawa z grubych gałęzi, których kształt i wielkość odpowiada ukształtowaniu gałęzi korony. Wciągnięty wieńiec należy następnie przymocować drutem do gałęzi podstawy, niektórych gałęzi żywych i pnia. Następnie na dnie gniazda ułożyć krótkie, pozbawione igieł gałązki oraz otrzepaną z ziemi darni i mocno ubić (najlepiej nogą). W obrzeże wieńca można powciskać rosochate gałęzie sosny. Preferowanymi lokalizacjami platform powinny być wydzielenia, w których zdarzały się upadki gniazd.”

31. **uchylam pkt I.3.22 decyzji w brzmieniu:**

„Wykonać nasadzenia pasów zieleni krajobrazowej (zieleni wzdłuż trasy):

- w formie rzędowych nasadzeń drzew i krzewów, dostosowanych do panujących na analizowanym obszarze warunków siedliskowych,
- przy doborze gatunków wziąć pod uwagę rodzaj roślinności rzeczywistej występującej wokół projektowanej inwestycji, warunki glebowe i siedliskowe oraz odporność na niekorzystne warunki panujące wzdłuż drogi,
- przy doborze drzew i krzewów wykorzystać gatunki rodzime zarówno liściaste, jak i iglaste,
- zastosowanie krzewów ozdobnych w odmianach szkółkarskich dopuszcza się wyłącznie na rondach.”

i w tym zakresie orzekam:

„Zrealizować nasadzenia zieleni krajobrazowej wzdłuż trasy i zieleni naprowadzającej zwierzęta na przejścia, na powierzchni łącznej minimum 10 ha, w postaci rodzimych gatunków drzew i krzewów, zgodnie z poniższymi wytycznymi:

a) zieleni krajobrazowa:

- zastosować rzędowe nasadzenia drzew i krzewów, dostosowane do panujących warunków siedliskowych i glebowych, a także roślinności występującej na danym obszarze,
- zastosować gatunki liściaste i iglaste,
- krzewy ozdobne w odmianach szkółkarskich dopuszcza się wyłącznie na rondach;

b) zieleni naprowadzająca:

- zastosować w formie gęstych, rzędowych nasadzeń krzewów wzdłuż ogrodzenia drogi (na długości 100 m w każdą stronę od przyczółków przejść),
- wprowadzić struktury roślinności naprowadzającej, tj. nasadzenia drzew i krzewów w obszarze najść przejść górnych i dojść do przejść dolnych wykonane w taki sposób, by tworzyły ciągłe lub przerywane pasy zorientowane pod kątem ostrym względem osi środkowej przejścia, ukierunkowując ruch zwierząt,
- uwzględnić gatunki stanowiące atrakcyjną bazę żerową w okresie owocowania, a także drzew i krzewów ciernistych,
- rozlokować nierównomiernie karpiny korzeniowe, duże gałęzie i pnie, a także głązy.”;

32. uchylam pkt I.3.23 decyzji w brzmieniu:

„Wykonać nasadzenia zieleni naprowadzającej przy przejściach dla zwierząt:

- na długości minimum 100 m od przyczółka obiektu stanowiącego przejście dla zwierząt,
- w postaci zieleni naprowadzającej przy przejściach dla zwierząt, składającej się ze zwartej roślinności krzewiastej i luźnych grup drzew owocowych na skrajach najść na przejścia, luźnych skupin drzew i krzewów w świetle przejść i ich korpusach,
- z wykorzystaniem rodzimych gatunków drzew i krzewów, w tym ciernistych m.in. jarzab pospolity, brzoza brodawkowa, klon pospolity, wierzba, leszczyna pospolita, bez czarny, głogi, dzika róża,
- dodatkowo należy nierównomiernie rozlokować karpiny korzeniowe, duże gałęzie i pnie, a także głązy, które mają utrudnić korzystanie z przejść ludziom,
- wzdłuż siatki ogrodzeniowej na długości minimum 50 m w każdym kierunku należy posadzić pnącza.”;

i umarzam postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie;

33. uchylam pkt I.3.27 decyzji w brzmieniu:

„Na terenach leśnych, w miejscach zinwentaryzowanych siedlisk gatunków ptaków, w szczególności na odcinku od km ok. 16+000 do km ok. 27+000 zamontować następujące typy budek lęgowych dla ptaków:

- typ A, średnica wlotu ok. 2,80 – 3,30 cm: bogatka, mazurek, sosnowka, czubatka, modraszka, muchołówka żałobna – 40 szt.,
- typ B, średnica wlotu ok. 4,70 cm: szpak, dudek, kowalik, krętogłów, bogatka, mazurka, jerzyk – 40 szt.,
- typ D, średnica wlotu ok. 8,50 cm: kawka, siniak, gągoł, włośchatka, kowalik, dudek, szpak – 40 szt.,
- typ E, średnica wlotu ok. 15,00 cm: puszczyk (1 budka na 100 ha), krzyżówka, gągoł, kawka, siniak – 10 szt.,
- Budki zamontować przed dokonaniem wycinki drzew i krzewów na obszarach przylegających do terenu wycinki,
- Budki dla ptaków należy rozwiesić pod nadzorem specjalisty ornitologa w uzgodnieniu z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe w oddziałach o młodszych drzewostanach, gdzie nie wytworzyły się jeszcze naturalne dziuple,
- Wszystkie powieszone budki poddawać corocznie, w okresie od 16 października do końca lutego, jednokrotnemu czyszczeniu, niezbędnym naprawom i konserwacji, przez okres 3 lat od dnia ich powieszenia.”

i w tym zakresie orzekam:

„a) Na terenach leśnych w km ok. 16+000 – 27+000 przed wykonaniem wycinki drzew należy zamontować budki lęgowe dla ptaków na drzewach nieprzeznaczonych do wycinki w następujących ilościach:

- typ A1: 40 sztuk,
- typ A: 20 sztuk,
- typ B: 40 sztuk,
- typ D: 40 sztuk,
- typ E: 10 sztuk,
- typ półotwarty P: 20 sztuk.

b) Budki należy powiesić w miejscach wskazanych przez specjalistę ornitologa w konsultacji z właściwym miejscowo nadleśniczym lub zarządcą terenu. Montaż budek oraz coroczne ich czyszczenie pomiędzy 16 października a 28 lutego oraz właściwą konserwację, w tym ich wymianę w przypadku zużycia lub zniszczenia, należy wykonywać pod bezpośrednim kierunkiem i zgodnie z wytycznymi specjalisty ornitologa z nadzoru przyrodniczego przez okres 10 lat.”;

34. **uchylam pkt I.3.28 decyzji w brzmieniu:**

„Ze względu na utratę siedlisk chiropterofauny, powodowaną wycinką drzew, w uzgodnieniu z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe i pod nadzorem specjalisty chiropterologa, w kompleksach leśnych przylegających do miejsc wycinki rozwiesić należy przed dokonaniem wycinki, w grupach po około 10 szt. na każdy kilometr, po obu stronach drogi na odcinku leśnym od km 16+000 do km 26+000, trocinobetonowych skrzynek rozrodczych typu Stratmann. Wszystkie powieszone budki rozrodcze poddawać corocznie, w okresie od 1 października do końca marca, jednokrotnemu czyszczeniu, niezbędnym naprawom i konserwacji, przez okres 3 lat od dnia ich powieszenia.

i w tym zakresie orzekam:

„Przed wykonaniem wycinki, po konsultacji z jednostką Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe lub zarządcą terenu i pod nadzorem specjalisty chiropterologa, rozwiesić budki rozrodcze typu Stratmann i Issel. Budki rozwiesić po obu stronach planowanej drogi na odcinku leśnym od ok. km 16+000 do ok. km 26+000 w skupiskach po około 10 szt. na każdy kilometr (po 5 szt. każdego rodzaju). Raz w roku, od 1 października do końca marca, budki rozrodcze wyczyścić i skontrolować ich stan techniczny; uszkodzone naprawić lub wymienić na nowe. Czyszczenie i kontrole budek prowadzić przez okres 10 lat od dnia ich powieszenia, zgodnie z wytycznymi specjalisty chiropterologa.”;

35. **uchylam pkt I.3.30 decyzji w brzmieniu:**

„Odtworzyć siedliska zastępcze stanowiące miejsca bytowania i rozrodu bezkręgowców wg następujących zaleceń:

- siedliska trzmieli – wykonać w postaci gniazd ziemnych, tj. cylindrycznych pryzm, kopczyków oraz budek z materiałów naturalnych (glina, drewno) wypełnionych odpowiednim materiałem,
- siedliska pozostałych zapylaczy, w szczególności pszczół ziemnych – wykonać w postaci np. konstrukcji z drewna i gliny, fragmentów cegieł „dziurawek”, słomy, wydrążonych kawałków małych pni i gałęzi oraz innych naturalnych materiałów. Konstrukcje powinny mieć objętość około 1 m³, tak aby zapewnić skuteczne i bezobsługowe funkcjonowanie przez wiele lat. Niedopuszczalne jest stosowanie niewielkich konstrukcji – tzw. domków/hoteli dla owadów, które po roku, dwóch ulegają „zapchaniu”, rurki ulegają wypełnieniu,
- wykonać 40 siedlisk zastępczych dla trzmieli i zapylaczy, rozmieszczonych w miarę równoległe, wzdłuż całej inwestycji, po obu jej stronach,
- w miejscu gdzie zlokalizowane zostaną siedliska zastępcze należy zapewnić również dostępność odpowiedniej ilości roślin miododajnych stanowiących pokarm tych owadów. W tym celu przy każdym siedlisku zastępczym należy utworzyć „łąkę kwietną”, koszoną raz w roku w okresie wiosennym. W skład łąki wchodzić mają rośliny motylkowe, wargowe oraz złożone, w szczególności: szafirki, jasnoty, szaławie,

lawendy, kocimiętki, kłosowce, naparstnice, koniczyny, farbownik, zmijowiec, maki, serdecznik, przegorzan, lucerna, czyściec, rozchodnikowiec, chabry, kosmos podwójnie pierzasty, żywokost, ogórecznik, facelia, tojady, miodunka, dąbrówka rozłogowa, lnica pospolita, mierznica czarna, mikołajek, przetacznik kłosowy, groszek pachnący, popłoch, ostrożeń, jeżówka, orlik, hyzop. Nasadzenia krzewów obejmować mają krzewuszki (Weigela), amorfy, derenia, żylistka, tawuły, berberys, złotokap, pigwowce i śnieguliczki,

- w tym celu siedliska zastępcze należy lokalizować np. na terenie węzłów, wokół zbiorników retencyjnych, na przejściach górnych dla zwierząt – gdzie możliwe jest utworzenie pasów łąk jednokośnych.”

i w tym zakresie orzekam:

„Wykonać 20 siedlisk zastępczych dla trzmieli i 20 siedlisk zastępczych dla innych zapylaczy, w szczególności pszczół, z uwzględnieniem poniższych zasad:

- a) pojedyncze siedlisko zastępcze dla trzmieli musi składać się z gniazd ziemnych, tj. cylindrycznych przyzm, kopczyków, luźnych stert kamieni polnych oraz budek z materiałów naturalnych (głina, drewno) o długości 45 cm oraz szerokości i wysokości 25 cm oraz wypełnionych materiałem wskazanym przez specjalistę entomologa;
- b) siedliska zastępcze (konstrukcje) dla pszczół powinny być zorientowane na wschód lub południowy wschód i posiadać zadaszenie chroniące przed opadami atmosferycznymi i zawilgoceniem. Konstrukcje należy wykonać np. z drewna i gliny. Wewnątrz konstrukcji należy umieścić poziomo wydrążone i wysuszone pomoce gniazdowe wykonane np. z rurek trzciniowych, łodyg czarnego bzu, jeżyny czy kawałków nawierconego drewna. Średnica otworów wlotowych pomocy gniazdowych powinna być zróżnicowana w zakresie od 2 do 8 mm. Głębokość rurek powinna wynosić przynajmniej dziesięciokrotność średnicy otworu wlotowego. Wielkość konstrukcji wskaże specjalista entomolog, pod którego kierunkiem będą wykonywane prace,
- c) w miejscach, w których zlokalizowane zostaną siedliska zastępcze, należy zapewnić dostępność odpowiedniej ilości roślin miododajnych, stanowiących pokarm owadów. W tym celu przy każdym siedlisku zastępczym należy utworzyć łąkę kwiatną o powierzchni min. 25 m², koszoną raz w roku z końcem okresu wegetacyjnego, gdy łąka przekwitnie i wytworzy nasiona. W skład łąki wchodzić mają rośliny motylkowe, wargowe oraz złożone, w szczególności: szafirki, jasnoty, szałwie, lawendy, kocimiętki, kłosowce, naparstnice, koniczyny, farbowniki, zmijowce, maki, serdeczniki, przegorzany, lucerny, czyściec, rozchodnikowce, chabry, kosmosy podwójnie pierzaste, żywokosty, ogóreczniki, facelie, tojady, miodunki, dąbrówki rozłogowe, lnice pospolite, mierznice czarne, mikołajki, przetaczniki kłosowe, groszki pachnące, popłochy, ostrożeń, jeżówki, orliki, hyzopy. Nasadzenia krzewów obejmować mają: krzewuszki

(Weigela), amorfy, derenia, żylistka, tawuły, berberysu, złotokapu, pigwowca i śnieguliczki;

- d) siedliska zastępcze zlokalizować wzdłuż całej inwestycji, tam gdzie możliwe jest utworzenie łąk kwietnych, w szczególności: na terenie węzłów, w okolicach zbiorników retencyjnych i siedlisk zastępczych dla batrachofauny, w okolicach przejść dla zwierząt. Konkretnie lokalizacje wskaże specjalista entomolog;
- e) raz w roku specjalista entomolog skontroluje siedliska zastępcze, w wybranym przez siebie terminie. Kontrole prowadzić przez okres 10 lat od oddania inwestycji do użytku; w przypadku uszkodzeń siedlisk zastępczych należy je naprawić lub odtworzyć”;

36. uchylam pkt I.3.31 decyzji w brzmieniu:

„Zagospodarować przejścia górne dla dużych zwierząt wg następujących zaleceń:

- szerokość przejścia powinna się płynnie zwiększać w kierunku podstawy najść w obydwu kierunkach (tworząc kształt leja),
- strefy podejścia zaprojektować o maksymalnym pochyleniu terenu 15%, umożliwiającym zwierzętom widoczność drugiej strony przejścia,
- utworzyć na powierzchni przejść warstwę gruntu o miąższości min. 1,3 m ziemi urodzajnej na całej szerokości użytkowej przejścia; zaleca się wykorzystanie gleby z rejonu, w którym zlokalizowane jest przejście; niedopuszczalne jest wykorzystanie gruntu pochodzącego z wykopów i zanieczyszczonego materiałami budowlanymi takimi jak gruz, pręty stalowe, czy resztki innych materiałów,
- wprowadzić na obiekcie trawiastą pokrywą roślinną oraz luźne zadrzewienie w strefach podejścia i dojścia do przejścia, a przy skrajach przejścia zwartą roślinność krzewiastą,
- do obsiewu i obsadzania przejść dla zwierząt stosować roślinność rodzimą dostosowaną do lokalnych warunków siedliskowych i chętnie zjadaną przez zwierzęta,
- na powierzchni przejścia luźno rozlokować karpiny korzeniowe, duże gałęzie i pnie, które mogą posłużyć mniejszym zwierzętom za schronienie i uniemożliwią lub przynajmniej utrudnią, korzystanie z przejścia ludziom,
- po obu stronach obiektu oraz na najściach po 50 m od końca przejścia w każdą stronę należy wybudować ekran przeciwoślnościowy dla zwierząt o wysokości odpowiadającej wysokości ogrodzenia ochronnego drogi,
- zapewnić płynne i szczelne połączenie ekranów przeciwoślnościowych z ogrodzeniem drogi.

i w tym zakresie orzekam:

„Przejścia górne wykonać z uwzględnieniem poniższych wytycznych:

- a) szerokość przejścia powinna płynnie się zwiększać w kierunku podstawy najść w obu kierunkach (tworząc kształt leja);
- b) strefy najść wykonać o maksymalnym pochyleniu terenu 15%;

- c) pokrywę wierzchnią wykonać z ziemi urodzajnej na całej szerokości użytkowej przejścia, o grubości co najmniej 1,3 m. Zaleca się wykorzystanie gleby z rejonu, w którym zlokalizowane jest przejście; niedopuszczalne jest wykorzystanie gruntu pochodzącego z wykopów i zanieczyszczonego materiałami budowlanymi takimi jak gruz, pręty stalowe czy resztki innych materiałów;
- d) wprowadzić powierzchnię trawiastą na obiekcie mostowym przejścia oraz luźne zadrzewienia w strefach podejścia i dościa do przejścia, a przy skrajach przejścia zwartą roślinność krzewiastą;
- e) roślinność stosowana do obsiewu i obsadzania przejść powinna być roślinnością gatunków rodzimych, dostosowaną do lokalnych warunków siedliskowych i chętnie zjadaną przez zwierzęta;
- f) na powierzchni przejścia powinny zostać luźno rozlokowane karpy korzeniowe, duże gałęzie i pnie;
- g) wykonać ekrany przeciwoślśnieniowe o naturalnej barwie i wysokości 2,4 m po obu stronach przejść oraz 50 m od krawędzi przejść w każdą stronę. Ekrany przeciwoślśnieniowe od strony wewnętrznej przejść obsadzić pnączami na całej długości;
- h) zapewnić płynne i szczelne połączenie ekranów przeciwoślśnieniowych z ogrodzeniem podstawowym drogi;
- i) przejściami PZGs-14A/S19/2 w ok. km 16+600, PZGd-14B/S19/2 w ok. km 18+080, PZGd-17A/S19/2 w ok. km 23+930 należy objąć także przebudowywane odcinki drogi krajowej nr 19 (docelowo wojewódzkiej);
- j) przejściem PZGd-20A/S19/2 w ok. km 28+150 należy objąć także przebudowywany odcinek drogi krajowej nr 19 (docelowo wojewódzkiej) oraz projektowaną drogę gminną.”;

37. **uchylam pkt I.3.32 decyzji w brzmieniu:**

„Zagospodarować przejścia dolne dla dużych i średnich zwierząt wg następujących zaleceń:

- zachować współczynnik względnej ciasnoty $\geq 1,5$ w przypadku przejść dla dużych zwierząt, i $\geq 0,7$ w przypadku przejść dla średnich zwierząt,
- w przypadku przejścia zespolonego z ciekim zapewnić strefy dostępne dla zwierząt po obu jego stronach,
- po obu stronach drogi wybudować ekran przeciwoślśnieniowy o wysokości odpowiadającej wysokości ogrodzenia ochronnego drogi, wyprowadzony poza obiekt na odległość co najmniej 50 m od krawędzi przejścia w obu kierunkach,
- zapewnić płynne i szczelne połączenie ekranów przeciwoślśnieniowych z ogrodzeniem drogi,
- równoległe do drogi po obu jej stronach (na długości minimum 100 m od przyczółka obiektu stanowiącego przejście dla zwierząt) wykonać gęste nasadzenia

- z drzew i krzewów gatunków rodzimych dostosowanych do lokalnych warunków siedliskowych oraz chętnie zjadanych przez zwierzęta – uformowane tak, aby stanowiły osłonę terenu najścia od drogi i strukturę naprowadzającą na przejścia,
- podłoże pod obiektami wysypać gruntem pochodzącym z rejonu przejścia, niedopuszczalne jest wykorzystanie gruntu pochodzącego z wykopów i zanieczyszczonego materiałami budowlanymi takimi, jak gruz, pręty stalowe, czy resztki innych materiałów,
 - przejścia w ciągu drogi dwujezdniowej wyposażyć w szczelinę doświetleniową,
 - w przypadku przejść zespolonych z drogą, strefę dostępną dla zwierząt w miarę możliwości należy lokalizować pod oddzielnym przęsłem.”

i w tym zakresie orzekam:

„Zagospodarować przejścia dolne dla dużych i średnich zwierząt wg następujących zaleceń:

- a) zachować współczynnik względnej ciasnoty $> 1,5$ w przypadku przejść dla dużych zwierząt i $> 0,7$ w przypadku przejść dla średnich zwierząt;
- b) w przypadku przejścia zespolonego z ciekim zapewnić strefy dostępne dla zwierząt po obu stronach cieku;
- c) wykonać ekrany przeciwoślńieniowe o naturalnej barwie i wysokości 2,4 m po obu stronach drogi, obejmujące całą szerokość przejść oraz odcinek co najmniej 50 m od krawędzi przejść w obu kierunkach;
- d) zapewnić płynne i szczelne połączenie ekranów przeciwoślńieniowych z ogrodzeniem drogi;
- e) równolegle do drogi po obu jej stronach (na długości minimum 100 m od przyczółka obiektu stanowiącego przejście dla zwierząt) wykonać gęste nasadzenia z drzew i krzewów gatunków rodzimych, dostosowanych do lokalnych warunków siedliskowych oraz chętnie zjadanych przez zwierzęta. Nasadzenia uformować tak, aby stanowiły osłonę terenu najścia od drogi i strukturę naprowadzającą na przejścia;
- f) podłoże pod obiektami wysypać gruntem pochodzącym z rejonu przejścia; niedopuszczalne jest wykorzystanie gruntu pochodzącego z wykopów i zanieczyszczonego materiałami budowlanymi takimi jak gruz, pręty stalowe czy resztki innych materiałów;
- g) przejścia w ciągu drogi dwujezdniowej wyposażyć w szczelinę doświetleniową;
- h) w przypadku przejścia MS/PZDsz-13/S19/2 w ok. km 15+009 strefę dostępną dla zwierząt i ciek zlokalizować pod oddzielnym przęsłem, a w przypadku przejścia WS/PZDdz-30/S19/2 w ok. km 40+000 strefę dostępną dla zwierząt zlokalizować po jednej stronie drogi. Drogi w rejonie najść na przejścia MS/PZDsz-13/S19/2 w ok. km 15+009 i WS/PZDdz-30/S19/2 w ok. km 40+000, jak również pod przejściami wykonać jako gruntowe, z drobnoziarnistego kruszywa.”;

38. **uchylam pkt I.3.37 decyzji w brzmieniu:**

„Zbiorniki retencyjne naziemne lokalizować w odległości co najmniej 50 m od zewnętrznych krawędzi przejść dla zwierząt małych i płazów oraz 100 m od zewnętrznych krawędzi przejść dla zwierząt średnich i dużych. W przypadku braku możliwości dotrzymania takich odległości zastosować rozwiązania minimalizujące negatywne oddziaływanie na zwierzęta, tj.:

- głębokość zbiornika zaprojektować nie większą niż 1,5 m,
- skarpy zbiornika od strony najścia na przejście wykonać o nachyleniu $\leq 1:3$ oraz pokryciem ich geokratą z obsiewem trawiastym,
- kształt zbiornika wydłużyć i zorientować wzdłuż kierunku ruchu zwierząt,
- ze względów bezpieczeństwa ludzi wykonać ogrodzenie zbiornika, nieszczelne, umożliwiające przechodzenie płazów i małych zwierząt,
- obsadzić teren wokół zbiornika roślinnością osłonową połączoną z zielenią naprowadzającą na przejścia,
- od strony drogi (na wysokości zbiornika, a także na odcinku 100 m przed i za zbiornikiem) wykonać ogrodzenia ochronne uniemożliwiając wtargnięcie małych zwierząt i płazów na jezdnię.”

i w tym zakresie orzekam:

„Zbiorniki retencyjne naziemne należy lokalizować poza obszarami najść odpowiadającymi szerokości światła przejść. Zbiorniki należy ogrodzić i zabezpieczyć przed dostępem osób niepowołanych. W celu zabezpieczenia zbiorników przed przedostaniem się do nich płazów, wzdłuż całego ogrodzenia zbiorników wykonać, pod nadzorem specjalisty herpetologa, ogrodzenia ochronne z pełnych paneli lub siatki stalowej ocynkowanej o wielkości oczek wynoszących maksymalnie 5x5 mm i części nadziemnej wynoszącej 50 cm. Ogrodzenia zbiorników na całym przebiegu muszą być wkopane na głębokość minimum 10 cm oraz pozostawać szczelne. Na górze ogrodzenia należy zastosować przewieszkę o długości minimum 10 cm odgiętą w stronę zewnętrzną pod kątem minimum 45 °. Przy łączeniu ogrodzenia zbiornika z właściwym ogrodzeniem ochronnym drogi unikać gwałtownych załamań, jednorazowych odchyień od osi >15°. Pas szerokości 50-80 cm przed ogrodzeniem po stronie zewnętrznej od zbiornika powinien być koszony minimum 2 razy w okresie wegetacyjnym. W przypadku bramy lub furtki należy trwale przymocować płotek do ich skrzydeł tak, aby prześwit pomiędzy podłożem i skrzydłem bramy/furtki nie był większy niż 5 mm. Dodatkowo w przypadku montażu bramy lub furtki nad terenem nieutwardzonym, np. w ciągu drogi serwisowej o nawierzchni innej niż bitumiczna lub z kostki betonowej, na całej szerokości bramy lub furtki należy wykonać nawierzchnię z betonowych płyt chodnikowych, co wykluczy możliwość podkopywania się zwierząt. Dopuszcza się rezygnację z zagłębienia płotków w grunt w przypadku, gdy ogrodzenie zbiorników zostanie wykonane na podmurówce (monolitycznej lub systemowej) zagłębionej w grunt na głębokość minimum 10 cm. Płotki uniemożliwiające dostawanie się płazów do zbiorników należy zamontować bezpośrednio po ich wybudowaniu.

W przypadku braku możliwości zlokalizowania zbiorników poza strefą najścia do przejść dla zwierząt należy zrezygnować z ogrodzeń herpetologicznych i zastosować poniższe wytyczne:

- a) głębokość zbiornika nie może być większa niż 1,5 m, na wysokości najścia na przejście;
- b) skarpy zbiornika powinny mieć nachylenie nie większe niż $< 1:2,5$, należy je pokryć gruntem i obsiać trawą;
- c) kształt zbiornika wydłużyć i zorientować wzdłuż kierunku migracji zwierząt;
- d) przed wlotem do zbiornika zastosować separator substancji ropopochodnych oraz osadnik;
- e) rów pomiędzy rowem odwadniającym drogą S19 a zbiornikiem retencyjnym zarurować tak, by można było nad nim płynnie przeprowadzić ogrodzenie główne drogi i ogrodzenie dla płazów.”

39. **uchylam pkt II decyzji w brzmieniu:**

„Przedsięwzięcie nie zalicza się do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii przemysłowych w rozumieniu rozporządzenia Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz. U. z 2016 r., poz. 138).”

i w tym zakresie orzekam:

„Nie określam wymogów w zakresie przeciwdziałania skutkom awarii przemysłowych.”;

40. **uchylam pkt III decyzji w brzmieniu:**

„Przedsięwzięcie nie będzie oddziaływało transgranicznie na środowisko ze względu na znaczną odległość od granic państwa i lokalny zasięg oddziaływania.”

i w tym zakresie orzekam:

„Nie określam wymogów w zakresie ograniczania transgranicznego oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.”;

41. **uchylam pkt IV.2 decyzji w brzmieniu:**

„Monitoring przejść dla zwierząt prowadzić przez okres 3 lat rozpoczynając rok po oddaniu drogi do użytkowania. Monitoringiem objąć następujące przejścia:

- przejścia dla zwierząt dużych – PZGd-14B/S19/2 w km 18+080, PZGd-17A/S19/2 w km 23+930, MS/PZDdz-19/S19/2 w km 26+523, PZGd-20A/S19/2 w km 28+150, WS/PZDdz-30/S19/2 w km 40+000,
- przejścia dla zwierząt średnich – MS/PZDsz-12/S19/2 w km 14+228, MS/PZDsz-13/S19/2 w km 15+009, PZGs-14A/S19/2 w km 16+600, MS-25/S19/2 w km 34+169, PZGs-28A/S19/2 w km 36+550, PZDs-29A/S19/2 w km 38+650,
- przejścia dla płazów – PZM-04/S19/2 w km 14+063, PZM-07/S19/2 w km 27+288, PZM-08/S19/2 w km 39+727, PZM-11/S19/2 w km 41+851.”

i w tym zakresie orzekam:

„a) monitoring przejść górnych i dolnych dla zwierząt dużych i średnich prowadzić w 2, 3 i 5 roku po oddaniu drogi do użytkowania;

- b) monitoring przejść dolnych dla zwierząt małych pod kątem wykorzystywania przez płazy prowadzić przez okres 3 lat;
- c) prowadzenie monitoringu rozpocząć po roku od oddania drogi do użytkowania;
- d) monitoringiem objąć następujące przejścia:
 - przejścia górne w ok.: km 16+600, km 18+080, km 23+930, km 28+150, km 36+550;
 - przejścia dolne dla dużych i średnich zwierząt w ok.: km 15+009, km 20+000, km 26+506 (pod drogą dodatkową), 26+506 (pod DK19), 26+523 km 38+650, km 40+000;
 - przejścia dolne dla małych zwierząt pod kątem wykorzystywania ich przez płazy w ok.: km 14+063, km 27+288, km 39+727, km 41+851.”;

42. **uchylam pkt IV.3 decyzji w brzmieniu:**

„Monitoring przejść dla zwierząt dużych i średnich:

a) terminy monitoringu:

- marzec – kwiecień – 5 kontroli; wrzesień – listopad – 5 kontroli;
- w okresie listopad – luty – 4 kontrole.

b) metodyka:

- identyfikacja tropów zwierząt na całej powierzchni przejścia i w bezpośrednim sąsiedztwie (50 m od osi przejścia w każdą stronę), tropienia zimowe po świeżych opadach śniegu, a w przypadku braku pokrywy śnieżnej obserwacje z wykorzystaniem kamer automatycznych (fotopułapek), obejmujących zasięgiem całą szerokość przejść,
- identyfikacja odchodów i śladów żerowania zwierząt na powierzchni przejścia i w bezpośrednim sąsiedztwie (50 m od osi przejścia w każdą stronę).”

i w tym zakresie orzekam:

- „a) monitoring przejść górnych i dolnych dla zwierząt dużych i średnich należy prowadzić poprzez rejestrację zwierząt przy pomocy automatycznych kamer wideo (tzw. wideopułapek). Wykonywać 12 sesji rejestracji obrazu i dźwięku rocznie; każdą sesję prowadzić przez dwa kolejne tygodnie w miesiącu. Przy doborze liczby i rozstawienia kamer należy wziąć pod uwagę szerokość przejścia, zasięg czujnika ruchu, a także zasięg oświetlenia nocą, tak aby zasięgiem objąć całą szerokość przejścia;
- b) rejestrację zwierząt wideopułapkami można uzupełnić rejestracją tropów zwierząt, identyfikacją odchodów oraz identyfikacją śladów żerowania, uszkodzeń roślin i innych śladów obecności zwierząt na całej powierzchni przejść oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie, tj. w strefach najści;
- c) wyniki monitoringu przejść dla zwierząt powinny zawierać: listę gatunków zwierząt stwierdzonych na przejściu, strukturę gatunkową zwierząt, częstość użytkowania przejścia przez dany gatunek, stałość występowania gatunku na przejściu, a także ich interpretację;

d) szczegółową metodykę prowadzenia monitoringu przejść dla zwierząt, zawierającą ustalenia dla konkretnych przejść, należy wykonać w porozumieniu z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Białymstoku.”;

43. **uchylam pkt IV.6 decyzji w brzmieniu:**

„Raz do roku przedłożyć do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku sprawozdanie zawierające informacje o przeprowadzonych monitoringuach. Dokonanie ewentualnej identyfikacji błędów konstrukcyjnych oraz niewłaściwych sposobów zagospodarowania powierzchni przejść i ich otoczenia, niesprzyjających wykorzystaniu przez zwierzęta oraz sformułowanie zaleceń dla koniecznych zmian poprawiających skuteczność obiektu.”

i w tym zakresie orzekam:

„Coroczne sprawozdania z prowadzonego monitoringu przyrodniczego przejść dla zwierząt należy przekazywać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w terminie dwóch miesięcy od zakończenia cyklu kontroli w danym okresie monitoringowym. Końcowe sprawozdanie z przeprowadzonego monitoringu przejść dla zwierząt, zawierające zbiorcze zestawienie zebranych wyników wraz z ich interpretacją (dotyczącą m.in. zagospodarowania powierzchni przejść i ich otoczenia, zaleceń zmian poprawiających skuteczność obiektu) należy przekazać Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w Białymstoku oraz Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska w terminie trzech miesięcy od zakończenia ostatniego cyklu kontroli w ostatnim okresie monitoringowym.”;

44. **uchylam pkt VI decyzji w brzmieniu:**

„Stwierdzam konieczność przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, ze szczególnym uwzględnieniem:

1. Ponownego przanalizowania koncepcji i dokładnej lokalizacji przejść dla zwierząt, zwłaszcza w obrębie naruszanych korytarzy migracyjnych zwierząt,
2. Weryfikacji parametrów i lokalizacji zastępczych zbiorników rozrodczych dla batrachofauny.
3. Wpływu ewentualnej konieczności przekładania istniejących koryt cieków naturalnych na jednolite części wód.”

i w tym zakresie orzekam:

„Stwierdzam konieczność przeprowadzenia ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko w ramach postępowania w sprawie wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, ze szczególnym uwzględnieniem:

1. Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 i Puszcza Knyszyńska PLB200003, w tym w zakresie działań mających na celu unikanie, zapobieganie, ograniczanie oraz ewentualną kompensację przyrodniczą

negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na dubelta *Gallinago media*. Propozycje działań należy przygotować z uwzględnieniem celów i założeń Krajowego Programu Ochrony Dubelta w Polsce.

2. Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na batrachofaunę, w tym w zakresie działań mających na celu unikanie, zapobieganie, ograniczanie oraz kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia (lokalizacja zbiorników retencjonujących wody opadowe i roztopowe, lokalizacja i powierzchnia poszczególnych zbiorników kompensacyjnych).
 3. Oceny oddziaływania przedsięwzięcia na jednolite części wód.
 4. Weryfikacji ilości planowanych nasadzeń zastępczych na podstawie projektu budowlanego.
45. **w pozostałej części utrzymuję decyzję w mocy.**

Uzasadnienie

Cytowaną w sentencji decyzją z dnia 28 września 2021 r. RDOŚ w Białymstoku, działając na wniosek Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 6 marca 2020 r., na podstawie art. 71 ust. 2 pkt 1 i art. 82 ust. 1 ustawy ooś, określił środowiskowe uwarunkowania realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia.

W dniach 11 października 2021 r. i 26 października 2021 r. wymienione w sentencji podmioty wniosły odwołania od powyższej decyzji. Odwołanie Fundacji Natura International Polska z dnia 26 października 2021 r. zostało uzupełnione pismem z dnia 24 stycznia 2022 r.

We wniesionych odwołaniach skarżący przedstawili następujące zarzuty:

1. naruszenie art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 Kpa w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 2b ustawy ooś polegające na rozpatrzeniu przez organ I instancji materiału dowodowego w sposób niewyczerpujący i niewyjaśnieniu stanu faktycznego sprawy w sposób dokładny i niezbędny do wydania decyzji, w szczególności przez brak przeprowadzenia analizy negatywnego oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na populację dubelta w Obszarze Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003, w tym błędne założenie przez RDOŚ w Białymstoku, że jedynym miejscem bytowania dubelta, zapewniającym trwałą egzystencję lokalnej populacji jest tokowisko;
2. naruszenie art. 7 Kpa, poprzez brak podjęcia czynności niezbędnych do wyjaśnienia stanu faktycznego sprawy;
3. naruszenie art. 37, art. 80 ust. 1 pkt 2 i art. 85 ust. 2 pkt 1a ustawy ooś w związku z art. 7, art. 8, art. 77 § 1 i art. 78 § 1 Kpa, poprzez brak odniesienia się przez RDOŚ w Białymstoku do wniosków i uwag złożonych w związku z udziałem społeczeństwa w postępowaniu przez ██████████, czego konsekwencją było nieuwzględnienie wyników udziału społeczeństwa przy ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko;
4. naruszenie art. 66 ust. 1 pkt 2, pkt 3a i pkt 9, art. 80 ust. 1 pkt 2 oraz art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. b i c ustawy ooś w związku z art. 7 i art. 77 § 1 Kpa, poprzez oparcie się przez RDOŚ

w Białymstoku na nierzetelnym i niepełnym raporcie o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, który nie uwzględnia, że inwestycja obejmuje swoim zasięgiem tereny działek ewidencyjnych o numerach 631 i 632 zlokalizowanych w miejscowości Straż, gmina Sokółka, na których umiejscowione są stawy hodowlane żaby wodnej *Pelophylax esculentus* i żaby śmieszki *Pelophylax ridibundus*. Ponadto skarżący podnosi, że raport nie przewiduje żadnych działań mających na celu unikanie, zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko we wskazanym zakresie;

5. naruszenie art. 62 ust. 2 oraz art. 63 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy ooś w związku z art. 7 i art. 77 § 1 Kpa, poprzez zaniechanie przez RDOŚ w Białymstoku oceny powiązań planowanego przedsięwzięcia z przedsięwzięciem zrealizowanym na powyższych działkach. Ponadto skarżący wskazuje, że RDOŚ w Białymstoku nie zweryfikował raportu w powyższym zakresie, przez co raport nie jest rzetelny;
6. naruszenie art. 82 ust. 1 pkt 15 ustawy ooś, poprzez nienałożenie na inwestora obowiązku analizy porealizacyjnej w zakresie monitoringu śmiertelności płazów;
7. naruszenie art. 7, art. 8, art. 77 § 1, art. 80 i art. 107 § 3 Kpa polegające na niewyczerpującym rozpatrzeniu materiału dowodowego oraz na jego dowolnej ocenie, poprzez przyjęcie, że wariant inwestorski jest wariantem najkorzystniejszym dla środowiska. Skarżący wskazuje, że z wezwania RDOŚ w Białymstoku z dnia 13 października 2020 r., znak: WOOŚ.420.4.2020.DK, kierowanego do inwestora o uzupełnienie raportu wynika, że wariant 5 pod kątem środowiskowym jest wariantem najmniej korzystnym;
8. dokonanie ustaleń faktycznych w oparciu o raport, którego podstawę stanowi nieprawidłowo wykonana i nieaktualna inwentaryzacja przyrodnicza;
9. błędne przyjęcie, że realizacja przedsięwzięcia w wariantcie inwestorskim nie spowoduje negatywnych konsekwencji społecznych, w sytuacji gdy analiza lokalnych uwarunkowań przestrzenno-budowlanych prowadzi do wniosków przeciwnych. Zdaniem skarżących powyższe wynika z faktu, że właściciele nieruchomości położonych po północnej stronie miejscowości Straż poczynili inwestycje mieszkaniowe z uwagi na wysokie walory krajobrazowe i przyrodnicze obszarów włączonych do europejskiej sieci Natura 2000;
10. brak zaprojektowania węzła zjazdowo-wjazdowego do Sokółki na początku głównej arterii miasta w okolicy „firmy Agrino” w ok. km 5+000 planowanego przedsięwzięcia;
11. utrudnienie działalności gospodarczej ze względu na dużą odległość od węzła drogowego.

Odwołujący wnieśli o uchylenie skarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy organowi I instancji do ponownego rozpatrzenia.

Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska ustalił i zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 127 § 2 Kpa w związku z art. 127 ust. 3 ustawy ooś organem właściwym do rozpatrzenia odwołania od decyzji regionalnego dyrektora ochrony środowiska jest GDOŚ.

Z uwagi na liczbę stron postępowania w niniejszej sprawie zastosowanie ma art. 74 ust. 3 ustawy ooś, w myśl którego, jeżeli liczba stron postępowania o wydanie decyzji o środowiskowych

uwarunkowaniach przekracza 10, stosuje się art. 49 Kpa. Z uwagi na powyższe doręczenie decyzji RDOŚ w Białymstoku z dnia 28 września 2021 r. stronom postępowania nastąpiło poprzez publiczne obwieszczenie, za wyjątkiem Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, któremu decyzja została doręczona za pośrednictwem wyznaczonego operatora pocztowego w dniu 30 września 2021 r.

Obwieszczenie RDOŚ w Białymstoku z 28 września 2021 r., znak: WOOŚ.420.4.2020.DK, informujące o wydaniu powyższej decyzji, zostało upublicznione najpóźniej w dniu 8 października 2021 r., poprzez jego zamieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Wasilkowie. Mając na względzie zapisy art. 49 § 2 Kpa, decyzja RDOŚ w Białymstoku została doręczona stronom postępowania w dniu 22 października 2021 r. Termin do wniesienia odwołania, o którym mowa w art. 129 § 2 Kpa, upłynął w dniu 5 listopada 2021 r. Odwołania zostały wniesione w dniach 11 października 2021 r. i 26 października 2021 r., a zatem z zachowaniem ustawowego terminu.

██████████, ██████████, ██████████, ██████████ oraz ██████████ status stron postępowania przysługuje ze względu na posiadane prawo własności do nieruchomości znajdujących się na obszarze, na który będzie oddziaływać przedsięwzięcie, o którym mowa w art. 74 ust. 3a ustawy ooś, tj. działek ewidencyjnych o numerach: 2145/4, 2145/6 i 2145/11 obręb Sokółka, gm. Sokółka (██████████), 631 i 632 obręb Straż, gmina Sokółka ██████████, ██████████ i ██████████) oraz 2145/12 obręb Sokółka, gm. Sokółka (██████████). Jak wynika z treści księgi wieczystej nr ██████████, ustanowionej dla działki ewidencyjnej nr 2145/12 obręb Sokółka, gm. Sokółka, wymieniona działka w dniu 4 października 2022 r. weszła w posiadanie ██████████. Z uwagi na powyższe, mając na uwadze zapisy art. 30 § 4 Kpa, ██████████ wstąpił na miejsce dotychczasowej strony postępowania, tj. ██████████.

Fundacja Natura International Polska w postępowaniu odwoławczym uczestniczy na prawach strony na podstawie zapisów art. 44 ust. 1 ustawy ooś.

Przedmiotowe przedsięwzięcie obejmuje budowę drogi ekspresowej S19 o długości ok. 44 km na odcinku od węzła „Sokółka Północ” do węzła „Dobrzyniewo” wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi oraz budowę i przebudowę infrastruktury towarzyszącej. Stanowi ono przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 31 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. poz. 1839, ze zm.). W związku z powyższym, zgodnie z art. 71 ust. 2 pkt 1 ustawy ooś, wymaga uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Jak wynika z zapisów przedłożonej dokumentacji, zakres planowanej inwestycji obejmował będzie ponadto przedsięwzięcia wymienione w przywołanym rozporządzeniu, jako mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, tj. m.in.:

- budowę dróg oraz obiektów mostowych o nawierzchni utwardzonej (§ 3 ust. 1 pkt 60);
- przebudowę stacji i linii elektroenergetycznych (§ 3 ust. 1 pkt 7);

- przebudowę gazociągów wysokiego ciśnienia (§ 3 ust. 1 pkt 33);
- przebudowę magistrali wodociągowych krzyżujących się z planowaną inwestycją (§ 3 ust. 1 pkt 68).

Planowane przedsięwzięcie zlokalizowane będzie w województwie podlaskim, w powiecie białostockim, w gminach: Dobrzyniewo Duże, Wasilków i Czarna Białostocka oraz w powiecie sokólskim w gminie Sokółka.

Początek planowanej inwestycji znajduje się na północny-wschód od miejscowości Sokółka. Na odcinku około 10 km od Sokółki w kierunku południowo-zachodnim trasa biegnie przez tereny rolnicze w pobliżu zabudowy rolniczo-mieszkalnej. W dalszej części od miejscowości Straż do Obwodnicy Wasilkowa droga przebiega przez tereny leśne obszarów Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 oraz Ostoja Knyszyńska PLH200006. Na odcinku od węzła „Wasilków” (dawniej „Święta Woda”), który pozostaje bez zmian, do węzła „Białystok Północ” (dawniej „Sochodnie”) istniejąca jednojezdniowa droga krajowa Nr 19 (tzw. obw. Wasilkowa) zostanie rozbudowana do parametrów drogi ekspresowej S19 (dobudowa lewej jezdni). Za węzłem „Białystok Północ” do węzła „Dobrzyniewo” (przed węzłem) trasa drogi planowana jest w przekroju 2x2. W ramach inwestycji planuje się również budowę Obwodu Utrzymania Drogi, zlokalizowanego przy istniejącej drodze krajowej Nr 65 oraz przebudowę lokalnego układu dróg gminnych i dojazdowych.

Długość planowanej drogi wyniesie około 44 km. Na odcinku projektowanej drogi ekspresowej S19 zaprojektowano następujące węzły: „Sokółka Zachód”, „Geniusze”, „Straż”, „Czarna Białostocka”, „Wasilków” (istniejący – bez rozbudowy), „Białystok Północ” (istniejący – podlegający rozbudowie o brakujące łącznice), „Dobrzyniewo” (dobudowa łącznic i dodatkowych jezdni w ramach zakresu decyzji z 2015 r.) oraz budowa dodatkowego zbiornika retencyjnego.

Właściwość miejscową RDOŚ w Białymstoku do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 10 listopada 2008 r. w sprawie nadania statutu Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku (Dz.U. z 2014 r. poz. 1179). Z przywołanego statutu wynika, że obszarem działalności RDOŚ w Białymstoku jest obszar województwa podlaskiego. Właściwość rzeczową określa natomiast art. 75 ust. 1 pkt 1 lit. a tiret pierwsze ustawy o oś, zgodnie z którym organem właściwym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w przypadku dróg będących przedsięwzięciami mogącymi zawsze znacząco oddziaływać na środowisko jest regionalny dyrektor ochrony środowiska.

GDOŚ, korzystając z uprawnień wynikających z art. 136 § 1 Kpa, przeprowadził dodatkowe postępowanie wyjaśniające i pismami z dnia 10 lutego 2022 r. znak: DOOŚ-WDŚZOO.420.67.2021.MW.12, oraz z dnia 11 marca 2022 r. znak: DOOŚ-WDŚZOO.420.67.2021.MW.19, wezwał inwestora do uzupełnienia wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, a także do złożenia wyjaśnień dotyczących przedsięwzięcia. Odpowiedzi na powyższe wezwania przedłożone zostały przez inwestora przy pismach:

z dnia 15 kwietnia 2022 r., znak: O/BI.I-2.5302.3.1.2022.JW, z dnia 19 kwietnia 2022 r., znak: O/BI.I-2.5302.3.5.2022.JW, z dnia 20 maja 2022 r., znak: O/BI.I-2.5302.3.6.2022.JW, oraz z dnia 2 czerwca 2022 r., znak: O/BI.I-2.5302.3.1.2022.JW. Raport wraz z uzupełnieniami spełnia wymogi wskazane w art. 66 ustawy o oś w stopniu umożliwiającym przeprowadzenie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz określenie środowiskowych uwarunkowań jego realizacji.

Przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała, że przedsięwzięcie nie będzie znacząco negatywnie oddziaływać na obszary Natura 2000, tj. obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 oraz obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003, na terenie których częściowo realizowane będzie planowane przedsięwzięcie.

Realizacja inwestycji nie wpłynie także negatywnie na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych, o których mowa w art. 56, art. 57, art. 59 oraz art. 61 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne (Dz.U. z 2021 r. poz. 2233, ze zm.).

Jak wynika z raportu przedsięwzięcie realizowane będzie w obrębie następujących jednolitych części wód powierzchniowych, dalej JCWP: „Sokołda od źródeł do Jałówki, z Jałówką” kod: PLRW20002326162369, „Kamionka” kod: PLRW2000172616249, „Sokołda od Jałówki do ujścia” kod: PLRW200024261629, „Czarna” kod: PLRW200017261669 oraz „Supraśl od Pilnicy do ujścia” kod: PLRW20002426169, a także w obrębie jednolitej części wód podziemnych, dalej JCWPd, o kodzie PLGW200052. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. poz. 1911, ze zm.) ww. JCWPd jest niezagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Analizując specyfikę planowanego przedsięwzięcia, należy stwierdzić, że zarówno w wyniku budowy, jak i eksploatacji nie przewiduje się, aby przedsięwzięcie mogło wpłynąć negatywnie na możliwość osiągnięcia celów środowiskowych dla JCWP. W ocenie GDOŚ realizacja przedsięwzięcia nie przyczyni się do trwałego pogorszenia stanu ilościowego i chemicznego omawianej JCWPd, zarówno na etapie realizacji, jak i eksploatacji przedsięwzięcia. Wody opadowe z przedmiotowego przedsięwzięcia będą podczyszczane przed odprowadzeniem ich do odbiorników.

Mając na uwadze, że kompetencje orzecznicze organu odwoławczego nie sprowadzają się tylko do kontroli zasadności zarzutów podniesionych w stosunku do rozstrzygnięcia organu I instancji, lecz do rozpatrzenia sprawy w pełnym zakresie, GDOŚ dokonał kontroli merytorycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. Przekazane przez inwestora dodatkowe informacje i uzupełnienia pozwoliły na zmodyfikowanie oraz doprecyzowanie niektórych warunków realizacji przedsięwzięcia zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

GDOŚ uchylił następujące punkty decyzji RDOŚ w Białymstoku i w tym zakresie umorzył postępowanie pierwszej instancji jako bezprzedmiotowe, bowiem orzeczone w nich warunki wynikają wprost z przepisów prawa:

- a) pkt I.2.1 – wskazany obowiązek wynika z art. 74 ust. 1, art. 75 ust. 2 i art. 101 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2021 r. poz. 1973, ze zm.);
- b) pkt I.2.8 – wskazany obowiązek wynika z przepisów rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. Nr 47, poz. 401) oraz innych rozporządzeń wydawanych na mocy delegacji zawartej w art. 237 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz.U. z 2022 r. poz. 1510, ze zm.);
- c) pkt I.2.17 – wskazane obowiązki wynikają z § 8 pkt 4 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. Nr 47, poz. 401) oraz ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2021 r. poz. 1297, ze zm.);
- d) pkt I.2.21 – wskazane obowiązki wynikają z § 75 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650, ze zm.);
- e) pkt I.2.23 – wskazany obowiązek wynika z art. 61 ust. 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz.U. z 2022 r. poz. 998, ze zm.).

Warunek określony w pkt I.2.69 skarżonej decyzji stanowi powtórzenie warunku zawartego w pkt I.2.39, z tego też względu nie było podstaw do jego ponownego orzekania. W konsekwencji GDOŚ uchylił pkt I.2.69 decyzji RDOŚ w Białymstoku i umorzył postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie.

Warunki określone w punktach: I.2.2, I.2.5, I.2.12, I.2.27, I.2.29, I.2.31, I.2.37, I.2.50, I.2.51, I.2.52, I.2.63, I.2.64, I.3.10, I.3.15, I.3.17, I.3.20, I.3.21, I.3.22, I.3.27, I.3.28, I.3.30, I.3.31, I.3.32, I.3.37, II, III, IV.2, IV.3, IV.6 oraz VI decyzji RDOŚ w Białymstoku nie wypełniały wymogów wynikających z art. 107 § 1 pkt 5 Kpa oraz art. 82 ust. 1 ustawy ooś, bowiem określone w nich warunki zostały sformułowane w sposób nieprawidłowy. Z tego też względu zostały one przez GDOŚ zmodyfikowane i doprecyzowane w postępowaniu odwoławczym:

- a) pkt I.2.2 został zmodyfikowany, w celu uwzględnienia możliwych kolizji przebiegu tymczasowych dróg z ciekami. Równocześnie GDOŚ uchylił pkt I.2.68 skarżonej decyzji i umorzył postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie, bowiem jego treść stanowi powielenie zapisów orzeczonych w zreformowanym pkt I.2.2;
- b) pkt I.2.12 został doprecyzowany pod względem określenia odcinków projektowanej drogi, na których niemożliwe będzie lokalizowanie zapleczy budowy poza liniami rozgraniczającymi teren inwestycji. Ponadto, z uwagi na występowanie wysokiego i bardzo wysokiego stopnia zagrożenia głównego poziomu użytkowego (GPU), tj. w ok. km 13+700 – 15+600, ok. km 20+400 – 20+800, ok. km 20+800 – 21+200, organ odwoławczy uznał za zasadne wprowadzenie zakazu lokalizowania zapleczy budowy we wskazanych kilometrażach także w obrębie linii rozgraniczających teren inwestycji;

- c) warunek określony w pkt I.2.5 został uchylony ze względu jego duży stopień ogólności. Jednocześnie uszczegółowione zostały wymogi dotyczące w szczególności zabezpieczenia środowiska gruntowo-wodnego na etapie wyznaczania miejsc magazynowych, placów postojowych, parkingów oraz miejsc składowania substancji mogących stanowić zagrożenie dla wód i dla gleby.
Równocześnie GDOŚ uchylił pkt I.2.66 skarżonej decyzji, bowiem obowiązki w nim określone zostały już orzeczone w zreformowanym pkt I.2.5;
- d) pkt I.2.27, dotyczący prowadzenia gospodarki odpadowej, był sformułowany w sposób zbyt ogólny i niekonkretny, jak i nie wskazywał wszystkich koniecznych do podjęcia działań zabezpieczających. Ponadto treść warunku częściowo wynikała wprost z obowiązujących przepisów prawa, tj. ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. z 2022 r. poz. 699). Z tego też względu został on zreformowany przez GDOŚ z uwagi na konieczność ochrony gleby oraz środowiska wodno-gruntowego na etapie realizacji przedsięwzięcia;
- e) pkt I.2.29, dotyczący zasad prowadzenia prac budowlanych w rejonie cieków i rowów melioracyjnych, został uszczegółowiony poprzez wskazanie konkretnych działań, jakie muszą być zastosowane w celu zminimalizowania wpływu prac budowlanych na strukturę dna i brzegów cieków oraz wpływu na organizmy je zasiedlające. Równocześnie GDOŚ uchylił pkt I.2.67 decyzji RDOŚ w Białymstoku i umorzył postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie, bowiem jego treść dotycząca sposobu ochrony cieków przed negatywnym wpływem prac budowlanych stanowi powielenie zapisów orzeczonych w zreformowanym pkt I.2.29;
- f) pkt I.2.31, poprzez wskazanie, że rodzaj sposobu odwodnienia wykopu powinien być dobrany w zależności od warunków hydrogeologicznych, warunków atmosferycznych, poziomu zwierciadła wody oraz pory roku. Jednocześnie inwestor powinien stosować technologie ograniczające obniżenie poziomu wód i w konsekwencji zmianę stosunków wodnych terenów przyległych, jak np. odwadnianie za pomocą igłofiltrów czy ścianek szczelnych. W związku z tymczasowością prac odwodnieniowych i ograniczonych odcinków prowadzonych jednocześnie prac, GDOŚ uznał, że wykonywane roboty odwodnieniowe nie wpłyną na miejscową zmianę bilansu wód. Zaproponowane działanie zapobiegnie trwałym zmianom stosunków wodnych przyległych terenów. Równocześnie organ odwoławczy uchylił warunek zawarty w pkt I.2.30 skarżonej decyzji i umorzył postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie, bowiem obowiązki dotyczące sposobu prowadzenia odwadniania wykopów (w przypadku wystąpienia takiej konieczności) zawarte zostały w zreformowanym pkt I.2.31;
- g) pkt I.2.37, poprzez wskazanie terminów wykonywania prac w celu utrzymania ciągłej drożności systemu odwadniającego;
- h) sposób postępowania w przypadku wykrycia rozrodu zwierząt na placu budowy został określony w punkcie 16 decyzji GDOŚ, dlatego też warunek zawarty w pkt I.2.45

analizowanej decyzji RDOŚ został uchylony i umorzone zostało postępowanie w tym zakresie;

- i) pkt I.2.50 – mając na względzie konieczność zoptymalizowania ochrony zwierząt, GDOŚ uszczegółowił zasady likwidacji siedlisk batrachofauny, poprzez wskazanie rozmiaru oczek siatki, która będzie zatrzymywać płazy, jak również sposobu zabezpieczenia odłowionych płazów przed ich wypuszczeniem;
- j) pkt I.2.51 – ze względu na konieczność likwidacji siedlisk batrachofauny, organ I instancji nałożył na inwestora obowiązek wykonania 4 zbiorników kompensacyjnych, bez uzasadnienia wskazania wymienionej ilości zbiorników. W związku z powyższym organ odwoławczy uznał za zasadne zmodyfikowanie treści warunku. W ocenie GDOŚ inwestor powinien wykonać siedliska zastępcze dla płazów o powierzchni nie mniejszej niż powierzchnia siedlisk, które będą likwidowane w wyniku realizacji inwestycji;
- k) GDOŚ zreformował pkt I.2.52 skarżonej decyzji, dotyczący nałożenia obowiązku wygrodzenia wybudowanych zbiorników ogrodzeniem herpetologicznym. Takie rozwiązanie jest zbędne (ogrodzenie drogi ekspresowej na całej długości i po obu stronach w dolnej części zostanie dogęszczone siatką stalową o oczkach 5 x 5 mm i wysokości 60 cm, będzie także zawierać przewieszkę – pkt I.3.9 decyzji RDOŚ w Białymstoku). W zreformowanym warunku GDOŚ zmienił ponadto termin wykonywania kontroli zbiorników przez herpetologa. Z uwagi na naturalną sukcesję zbiorników, w ocenie GDOŚ okres kontroli zbiorników powinien zostać wydłużony, a same kontrole i ewentualne zabiegi powinny być wykonywane co drugi rok;
- l) pkt I.2.64, poprzez uszczegółowienie zasad ochrony zwierząt podczas prowadzenia prac polegających na przekładaniu cieków.
- m) pkt I.3.10, poprzez rezygnację z dodatkowych ogrodzeń ochronno-naprowadzających z uwagi na zastosowanie siatki dogęszczającej w dolnej części ogrodzenia podstawowego i wyposażenie jej w zawrotki w kształcie litery „C” lub „U” ;
- n) pkt I.3.15, ze względu na fakt, że na placu budowy może dojść nie tylko do rozrodu płazów, ale także innych grup zwierząt, np. ptaków. W związku z tym GDOŚ wskazał, że w przypadku stwierdzenia miejsc rozrodu zwierząt na placu budowy, należy je wyraźnie odgrodzić i umożliwić zakończenie rozrodu. Ponadto, w przypadku płazów, przeobrażone osobniki powinny zostać przeniesione na siedliska, które wskaże nadzór przyrodniczy;
- o) pkt I.3.17, poprzez wprowadzenie zmiany z uwagi na konieczność utrzymania optymalnej łączności szlaków migracyjnych zwierząt, w szczególności dużych ssaków, w korytarzu ekologicznym GKPn-3 Puszcza Knyszyńska, jak również zapewnienia możliwej migracji żubra pomiędzy Puszczą Augustowską a Puszczą Knyszyńską. W tym celu inwestor został wezwany przez organ odwoławczy do weryfikacji parametrów przejść wskazanych w raporcie i decyzji RDOŚ w Białymstoku. W uzupełnieniu wnioskodawca wskazał, że w celu poprawy łączności w korytarzu ekologicznym GKPn-3 Puszcza Knyszyńska,

w szczególności w zakresie migracji dużych ssaków, tj. łosia, jelenia, wilka i rysia, możliwe jest zwiększenie parametrów poniższych przejść dla zwierząt:

- wszystkich przejść górnych, tj. w ok. km 16+600, ok. km 18+080, ok. km 23+930, ok. km 28+150, ok. km 36+550 (zwiększenie minimalnej szerokości strefy dostępnej dla zwierząt z 30 i 40 m do 50 m),
- przejścia dolnego zintegrowanego z rzeką Sokołdą w ok. km 15+009 (zwiększenie minimalnej wysokości strefy dostępnej dla zwierząt z 3,5 m do 5 m),
- przejścia dolnego zintegrowanego z ciekim Panerka w ok. km 30+140 (zwiększenie minimalnej wysokości strefy dostępnej dla zwierząt z 3,5 m do 5 m, w tym dla obiektów pod drogami równoległymi).

Z uwagi na powyższe GDOŚ uznał za zasadne wprowadzenie do decyzji powyższych rozwiązań. W korytarzu ekologicznym wybudowane zostaną 3 przejścia dla zwierząt średnich i 8 przejść dla zwierząt dużych i średnich. Na odcinku od doliny Sokołdy do miejscowości Czarna Białostocka o długości ok. 5,5 km zlokalizowane zostaną 3 przejścia dla zwierząt, w tym 2 przejścia górne i 1 przejście dolne dla zwierząt średnich. Na dalszym odcinku kolizji z obszarem korytarza ekologicznego długości 17 km wybudowanych zostanie 7 obiektów pełniących funkcję przejść dla zwierząt (5 dla zwierząt dużych, w tym 3 górne) i 2 przejścia dla zwierząt średnich;

- p) pkt I.3.20, poprzez wskazanie materiałów, z których powinny być wykonane czatownie, a także określenie ich parametrów. GDOŚ uznał także za zasadne dodanie wymogu dotyczącego prowadzenia prac zgodnie z wytycznymi specjalisty ornitologa;
- q) pkt I.3.21, poprzez uszczegółowienie wytycznych dotyczących m.in. parametrów technicznych platform, materiałów z których będą wykonane oraz sposobu ich montowania;
- r) pkt I.3.22 – organ odwoławczy na podstawie aneksu do raportu (odpowiedź na wezwanie RDOŚ w Białymstoku z dnia 26 lutego 2021 r., znak: WOOŚ.420.4.2020.DK) wprowadził informację dotyczącą powierzchni, na której mają zostać wprowadzone nasadzenia zastępcze w postaci zieleni krajobrazowej i naprowadzającej. Dodatkowo, na podstawie pkt I.2.25 decyzji RDOŚ w Białymstoku, inwestor będzie zobowiązany do realizacji w podanych w warunku lokalizacjach ok. 20 ha nasadzeń tzw. nieliniowych. Równocześnie organ odwoławczy uchylił pkt I.3.23 decyzji RDOŚ w Białymstoku i umorzył postępowanie pierwszej instancji w tym zakresie, bowiem kwestie dotyczące nasadzeń naprowadzających zwierzęta na przejścia zostały już określone w zreformowanym pkt I.3.22 (pkt 31 decyzji GDOŚ);
- s) pkt I.3.27, poprzez dodanie konieczności montażu budek dla ptaków typu A1 oraz budek typu półotwartego P. Budki typu A1 przeznaczone są dla najmniejszych dziuplaków gniazdujących w Polsce, takich jak sikora modraszka, sikora sosnowka, sikora czubatka i muchołówka żałobna. Średnica ich otworu wlotowego uniemożliwia dostanie się większym i silniejszym konkurentom, które przy większych średnicach wlotów mogą

przepędzać mniejsze gatunki ptaków. Ponadto, z uwagi na występujące gatunki chętnie zasiedlające budki typu półotwartego P, takiej jak kos, kopcuszek, muchołówka szara, czy rudzik, organ odwoławczy wprowadził obowiązek powieszenia 20 budek takiego typu. GDOŚ określił także wymagania w zakresie utrzymania i konserwacji budek;

- t) pkt I.3.28, poprzez wprowadzenie obowiązku powieszenia, oprócz budek typu Stratmann, także budek typu Issel, w proporcji 50:50. Ma to na celu spowodowanie zasiedlenia większej ilości budek, niż w przypadku zastosowania jedynie jednego ich rodzaju. W warunku tym określone zostały również wymagania w zakresie utrzymania i konserwacji budek;
- u) pkt I.3.30, poprzez: 1) wskazanie parametrów pojedynczego stanowiska zastępczego dla trzmieli; 2) określenie wyglądu konstrukcji dla innych zapylaczy, jak również wyposażenia ich wnętrza. W tym przypadku istotne są tzw. pomoce gniazdowe, które wykonane będą z rurek trzcinowych, łodyg czarnego bzu, jeżyny itp. Ważną kwestią jest zastosowanie rurek o różnej średnicy w zakresie od 2 do 8 mm (np. rurki o średnicy 5-7 mm mogą być wykorzystywane przez miesierkę niedopaskę *Megachile versicolor*, o średnicy 5 mm przez murarkę rzepakową *Osmia brevicornis* czy murarkę ostrożeńiówkę *Osmia laiaiana*, a o średnicy 2-4 mm przez samotki *Hylaeus spp.*); 3) określenie minimalnej powierzchni łąk kwiatnych, które powinny zostać utworzone przy każdym siedlisku zastępczym; 4) wskazanie okresu, w którym stanowiska zastępcze powinny być kontrolowane przez specjalistę entomologa, a w razie potrzeby naprawiane; 5) zmodyfikowanie wskazanego przez organ I instancji terminu koszenia łąk. W ocenie GDOŚ koszenie powinno odbywać się z końcem sezonu wegetacyjnego, gdy łąka przekwitnie i wytworzy nasiona, a nie w okresie wiosennym, czyli podczas kwitnienia;
- v) pkt I.3.32, poprzez uzupełnienie warunku o informacje dotyczące przejść dla zwierząt:
- PZGs-14A/S19/2 w ok. km 16+600, PZGd-14B/S19/2 w ok. km 18+080, PZGd-17A/S19/2 w ok. km 23+930 z tabeli zawartej w pkt I.3.17 decyzji RDOŚ w Białymstoku. Powoduje to zwiększenie czytelności tabeli, której zmodyfikowana wersja została zawarta w pkt 28 decyzji GDOŚ. Należy także stwierdzić, że z pierwotnej treści tabeli nie wynikało zobowiązanie inwestora do działań określonych w stosunku do ww. przejść;
 - MS/PZDsz-13/S19/2 w ok.km 15+009, WS/PZDdz-30/S19/2 w ok. km 40+000, MS/PZDsz-13/S19/2 w ok. km 15+009 i WS/PZDdz-30/S19/2 w ok. km 40+000. Powoduje to zwiększenie czytelności tabeli, której zmodyfikowana wersja została zawarta w pkt 28 decyzji GDOŚ. Należy także stwierdzić, że z pierwotnej treści tabeli nie wynikało zobowiązanie inwestora do działań określonych w stosunku do ww. przejść. GDOŚ doprecyzował także sposób montażu ekranów przeciwoślusieniowych, które powinny zostać zastosowane na całej szerokości przejść, a nie wynikało to z pierwotnego brzmienia warunku;

- w) pkt I.3.37 – zbiorniki retencyjne naziemne zlokalizowane będą poza obszarami najść odpowiadającymi szerokości światła przejść. Zbiorniki te będą ogrodzone i zabezpieczone przed dostępem osób niepowołanych. W warunku GDOŚ określił parametry ogrodzenia, a także sposób jego połączenia z bramą lub furtką. Istotne jest, aby ogrodzenie na całej długości było szczelne. Jednocześnie dopuszczono możliwość pozostawiania nieogrodzonych zbiorników, w przypadku braku możliwości zlokalizowania ich poza strefą najścia do przejść dla zwierząt – wówczas zbiorniki będą musiały zostać dostosowane dla zwierząt zgodnie z zasadami przedstawionymi w warunku.

Zreformowanie punktów II i III skarżonej decyzji wynikało z konieczności dostosowania ich brzmienia do treści przepisów art. 82 ust. 1 pkt 1 lit. d i lit. e oraz pkt 3 ustawy ooś.

Z uwagi na przebieg drogi przez korytarz ekologiczny GKPN-3 Puszcza Knyszyńska, w ocenie GDOŚ należało zmodyfikować nałożony przez RDOŚ w Białymstoku okres trwania monitoringu. Monitoring zostanie rozpoczęty rok po oddaniu drogi do eksploatacji, ze względu na potrzebę adaptacji zwierząt do nowopowstałych obiektów. Prowadzenie monitoringu w 2, 3 i 5 roku pod oddaniem drogi do użytkowania umożliwi uzyskanie pełniejszych danych dotyczących migracji ww. korytarzem ekologicznym, a także lepsze porównanie efektywności przejść wybudowanych na różnych odcinkach drogi i w różnych miejscach korytarza.

Ponadto GDOŚ uznał, że monitoringiem należy objąć dodatkowo 3 przejścia dolne w ok. km 26+523 (pod S19), ok. km 26+506 (pod DK19) i w ok. km 26+506 (pod drogą dodatkową). Są to przejścia równoległe do siebie o równoważnych parametrach, zespolone z ciekim Bartoszycha. Monitoring umożliwi zbadanie migracji zwierząt przejściami powstałymi pod równoległymi drogami.

W zreformowanym pkt IV.3 skarżonej decyzji GDOŚ uszczegółowił metodykę prowadzenia monitoringu, m.in. poprzez wskazanie, że główną metodą powinna być rejestracja zwierząt za pomocą wideopułapek, a także określenie częstotliwości prowadzenia sesji. W ocenie GDOŚ nałożona przez RDOŚ w Białymstoku częstotliwość prowadzenia sesji, jak również czas trwania monitoringu (6 miesięcy w ciągu roku) są zbyt krótkie, aby otrzymać wiarygodne i pełne dane na temat wykorzystywania przejść przez zwierzęta. GDOŚ dopuścił, jako metody dodatkowe monitoringu, rejestrację tropów zwierząt poprzez zastosowanie rynien z piaskiem, identyfikację odchodów oraz śladów żerowania, uszkodzeń roślin itp. Ponadto GDOŚ doprecyzował, co powinny zawierać wyniki monitoringu przejść dla zwierząt, tj. listę gatunków zwierząt stwierdzonych na przejściu, strukturę gatunkową zwierząt, częstość użytkowania przejścia przez dany gatunek, stałość występowania gatunku na przejściu, a także ich interpretację.

Organ odwoławczy uchylił warunek zawarty w pkt IV.6 decyzji RDOŚ w Białymstoku i w to miejsce nałożył obowiązek przekazywania do wiadomości GDOŚ corocznych sprawozdań oraz sprawozdania końcowego z prowadzonego monitoringu przejść dla zwierząt.

Zmiana warunku zawartego w pkt VI decyzji RDOŚ w Białymstoku podyktowana została koniecznością uwzględnienia na etapie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko celów i założeń Krajowego Programu Ochrony Dubelta w Polsce. W związku z obecnie realizowanym projektem pn. *Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych* i planowanym przez RDOŚ w Białymstoku procedowaniem zmiany planów zadań ochronnych obszarów Natura 2000 Puszcza Knyszyńska i Ostoja Knyszyńska, na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko należy zweryfikować analizę oddziaływania na cele ochrony ww. obszarów, które zostaną określone w zmianach ww. planów zadań ochronnych. Zakończenie inwentaryzacji przyrodniczych planowane jest do końca 2022 r. Ponadto usunięto zapis dotyczący szczególnego uwzględnienia na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko *ponownego przeanalizowania koncepcji i dokładnej lokalizacji przejść dla zwierząt, zwłaszcza w obrębie naruszanych korytarzy migracyjnych zwierząt*. Należy wskazać, że zagadnienie to zostało uwzględnione w decyzji RDOŚ w Białymstoku i uzupełnione na etapie postępowania odwoławczego poprzez zwiększenie parametrów wszystkich górnych przejść i niektórych przejść dolnych dla zwierząt. Na etapie ponownej oceny oddziaływania na środowisko, na podstawie projektu budowlanego, zweryfikowana zostanie także ilość planowanych nasadzeń zastępczych.

Zgodnie z art. 138 § 1 pkt 2 Kpa organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości albo w części i w tym zakresie orzec co do istoty sprawy albo uchylając tę decyzję – umorzyć postępowanie pierwszej instancji w całości albo w części. Uchylenie decyzji w oparciu o art. 138 § 1 pkt 2 *ab initio* Kpa będzie miało miejsce wówczas, gdy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy rozstrzygnięcie merytoryczne organu odwoławczego jest niezgodne z rozstrzygnięciem organu pierwszej instancji. Kompetencje organu odwoławczego obejmują zarówno korygowanie wad prawnych decyzji organu I instancji, polegających na niewłaściwie zastosowanym przepisie prawa materialnego, jak i wad polegających na niewłaściwej ocenie okoliczności faktycznych. Organ administracji, wydając w postępowaniu odwoławczym decyzję uchylającą zaskarżoną decyzję i orzekając co do istoty sprawy, zajmuje stanowisko, że rozstrzygnięcie organu pierwszej instancji jest w tym zakresie nieprawidłowe z uwagi na niezgodność z przepisami prawa lub z punktu widzenia celowości podjętego rozstrzygnięcia. Z sytuacją taką mamy do czynienia w odniesieniu do punktów: I.2.2, I.2.5, I.2.12, I.2.27, I.2.29, I.2.31, I.2.37, I.2.50, I.2.51, I.2.52, I.2.64, I.3.10, I.3.15, I.3.17, I.3.20, I.3.21, I.3.22, I.3.27, I.3.28, I.3.30, I.3.31, I.3.32, I.3.37, II, III, IV.2, IV.3, IV.6, oraz VI decyzji RDOŚ w Białymstoku z dnia 28 września 2021 r. Natomiast uchylenie decyzji i umorzenie postępowania pierwszej instancji – art. 138 § 1 pkt 2 *in fine* Kpa może mieć miejsce w sytuacji, gdy postępowanie to było bezprzedmiotowe. *Przesłanka bezprzedmiotowości wystąpi, gdy brak było podstaw prawnych do merytorycznego rozpoznania danej sprawy w ogóle bądź nie było podstaw do rozpoznania jej w drodze postępowania administracyjnego, czy też tylko w drodze postępowania administracyjnego prowadzonego przed tym organem pierwszej instancji* (B. Adamiak, J. Borkowski, *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2016, str. 619). W orzecznictwie, jako przypadek braku

podstawy prawnej do wydania decyzji, wskazuje m.in. na nałożenie na stronę obowiązku, w sytuacji gdy obowiązek ten wynika wprost z przepisu prawa (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 27 kwietnia 1983 r., sygn. akt II SA 261/83, oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 7 stycznia 2013 r., sygn. akt II SA/Sz 1062/12). Z sytuacją taką mamy do czynienia w odniesieniu do punktów: I.2.1, I.2.8, I.2.15, I.2.16, I.2.17, I.2.21, I.2.23, I.2.30, I.2.45, I.2.63, I.2.66, I.2.67, I.2.68, I.2.69 oraz I.3.23 decyzji.

Zgodnie z kolei z art. 138 § 1 pkt 1 Kpa organ odwoławczy może utrzymać w mocy zaskarżoną decyzję. Będzie to miało miejsce wówczas, gdy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy rozstrzygnięcie organu odwoławczego jest zgodne z rozstrzygnięciem organu pierwszej instancji zawartym w zaskarżonej decyzji. Organ administracji, wydając w postępowaniu odwoławczym decyzję utrzymującą w mocy zaskarżoną decyzję, zajmuje stanowisko, że rozstrzygnięcie organu pierwszej instancji jest prawidłowe, zarówno co do zgodności z prawem, jak i co do istoty. W ocenie GDOŚ w pozostałej części zaskarżona decyzja jest prawidłowa i nie narusza przepisów prawa w stopniu uzasadniającym jej uchylenie.

Skarżący wniesli o uchylenie decyzji RDOŚ w Białymstoku z dnia 28 września 2021 r. i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji. Zgodnie z art. 138 § 2 Kpa organ odwoławczy może uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia organowi pierwszej instancji, gdy decyzja ta została wydana z naruszeniem przepisów postępowania, a konieczny do wyjaśnienia zakres sprawy ma istotny wpływ na jej rozstrzygnięcie. Przepis powyższy nie może być interpretowany rozszerzająco, bowiem zasadą jest merytoryczne rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy przez organ odwoławczy (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 2 grudnia 2012 r., sygn. akt: II OSK 1198/13, oraz B. Adamiak, J. Borkowski, op. cit., str. 622). GDOŚ nie znalazł podstaw do uchylenia skarżonej decyzji i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia RDOŚ w Białymstoku, okoliczności takich nie przywołali również skarżący.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych w odwołaniach, GDOŚ przedstawia poniższe stanowisko.

W zakresie stawianych przez skarżących zarzutów, na wstępie wyjaśnienia wymaga, że rozpatrując sprawę w przedmiocie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach należy mieć na uwadze specyfikę wydawanego rozstrzygnięcia, które nie ma charakteru uznaniowego. W postępowaniu administracyjnym, zgodnie z zasadą legalizmu, organ działa w granicach wniosku i jest związany żądaniem strony w nim zawartym (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 3 marca 2009 r., sygn. II OSK 272/08). Z powyższego wynika, w odniesieniu do wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, że organ prowadzący postępowanie administracyjne nie jest uprawniony do dowolnego określania lokalizacji, zakresu i parametrów planowanej do realizacji inwestycji. Organ określa warunki realizacji przedsięwzięcia w wariantcie wnioskowanym przez podmiot podejmujący się jego realizacji. Jeżeli intencją inwestora była budowa przedmiotowego przedsięwzięcia w wariantcie 5, a nie zaistniały przesłanki do odmowy określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia, w tym wskazane

w art. 81 ust. 1 ustawy ooś, organ zobligowany jest do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgodnie z wnioskiem inwestora. Merytoryczna analiza zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wykazała, że realizacja i eksploatacja przedmiotowego przedsięwzięcia, przy zachowaniu warunków określonych w decyzji RDOŚ w Białymstoku z dnia 28 września 2021 r., jak i niniejszej decyzji, nie spowoduje znaczących negatywnych oddziaływań przedsięwzięcia na środowisko.

Ad. 1

Wniesiony zarzut dotyczy błędnego założenia przez RDOŚ w Białymstoku, że jedynym miejscem bytowania dubelta, zapewniającym trwałą egzystencję lokalnej populacji, jest tokowisko. Fundacja wskazuje, że doświadczenia z prowadzenia przez nią badań telemetrycznych potwierdzają, że obszar występowania siedlisk dubelta występuje co najmniej 1 km od tokowiska. W opinii Fundacji analiza negatywnego oddziaływania na ten gatunek powinna się więc odnosić do arealu tokowiska a nie samego tokowiska. Dlatego też w opinii Fundacji *uzasadnione jest założenie, że w przypadku tokowiska w dolinie rzeki Sokółdy w okolicy Straży dojdzie do bezpośredniego i pośredniego oddziaływania na ten przedmiot ochrony, gdyż zarówno obszar zajęty pod inwestycję o powierzchni 3 ha jak i obszar znajdujący się w strefie oddziaływania (500 m od pasa jezdni – bufor określony w decyzji) o powierzchni 25 ha leży w części prognozowanego arealu tokowiska (...).*

Fundacja odniosła się także do swojego pisma z dnia 1 listopada 2020 r., znak: KPO.8.2020.3.MF, wskazując, że zostało pominięte przez RDOŚ w Białymstoku w ocenie oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Fundacja zwróciła uwagę na fakt, że dubelt *jest ważnym gatunkiem w OSO Puszcza Knyszyńska, a tokowisko w okolicy Straży, ze względu na swoją wielkość i trwałość na przestrzeni ostatnich lat (aktywne również w 2020 roku) ma duże znaczenie nie tylko dla OSO Puszcza Knyszyńska, ale również dla całej populacji dubelta. Dlatego też realizacja wariantu 5 przedmiotowego przedsięwzięcia będzie miała bezpośrednie i pośrednie oddziaływanie na stan zachowania siedlisk i populacji dubelta w OSO Puszcza Knyszyńska.* Ponadto Fundacja wniosła o zaplanowanie i wprowadzenie do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach działań minimalizujących lub kompensujących zgodnych z potrzebami gatunku. Jednocześnie podkreśliła, że bez takich działań oddziaływanie na dubelta będzie miało charakter znaczący

W ocenie organu odwoławczego powyższy zarzut zasługuje na uwzględnienie. RDOŚ w Białymstoku analizując możliwe oddziaływanie na dubelta wziął jedynie pod uwagę tokowisko, które jest miejscem godów, bez uwzględnienia arealu tokowiska, który jest obszarem jego bytowania. Znajduje to potwierdzenie w uzasadnieniu decyzji, w której RDOŚ w Białymstoku stwierdził, że *tokowiska znajdują się około 800 m od osi inwestycji, a więc znacznie poza zasięgiem oddziaływania negatywnych emisji zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji, oddalenie drogi na północ w stosunku do istniejącego przebiegu zmniejszy oddziaływanie akustyczne na obszarze najcenniejszych siedlisk. W związku z powyższym nie przewiduje się znaczącego negatywnego oddziaływania na ten przedmiot ochrony w obszarze Natura 2000 OSO Puszcza Knyszyńska.* Inwestor w odpowiedzi na wezwanie GDOŚ z dnia 10 lutego 2022 r., znak: DOOŚ-WDŚZOO.420.67.2021.MW.12, przedstawił analizę oddziaływania przedmiotowej inwestycji na populację dubelta *Gallinago media* w obszarze

Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003, jak również zaproponował realizację działań mających na celu minimalizację tego oddziaływania. Jednocześnie wnioskodawca przyznał, że planowana droga w wariantcie 5 kolidować będzie z obszarem tokowiska dubelta w Puszczy Knyszyńskiej, a kolizja ta jest związana z dolnym biegiem rzeki Sokołdy. Przy tym należy dodać, że Krajowy Plan Ochrony Dubelta w Polsce wskazuje zagrożenia aktualne i potencjalne ostoi dubelta. Są to: drapieżnictwo; przesuszenie siedlisk na skutek osuszania terenów bagiennych, usuwania osadów itp.; sukcesja naturalna spowodowana zaniechaniem koszenia, zarzuceniem wypasu zwierząt; zanieczyszczenie hałasem, rozproszona i postępująca zabudowa, zanieczyszczanie wód powierzchniowych oraz kolizje ptaków z przejeżdżającymi pojazdami. Mając powyższe na uwadze, GDOŚ przeanalizował, czy w związku z budową drogi mogą wystąpić zagrożenia prowadzące do utraty lub pogorszenia stanu zachowania siedlisk dubelta, na skutek:

- a) przesuszenia siedlisk w dolinie Sokołdy i Kamionki – dubelt należy do gatunków, dla których odpowiednie uwilgotnienie siedlisk ma ogromne znaczenie zarówno dla kształtowania preferowanych przez nie zbiorowisk roślinnych, jak również obecności i dostępności bezkręgowców stanowiących pożywienie ptaków siewkowych. Dubelt ze względu na silną specjalizację pokarmową i siedliskową potrzebuje w areale tokowiska odpowiedniego odsetka siedlisk wilgotnych o konkretnej strukturze roślinności. Wilgotna gleba charakteryzuje się wyższym wskaźnikiem grząskości, umożliwiającym dubeltom swobodne sondowanie dziobem w poszukiwaniu pokarmu.

Projektowana droga ekspresowa S19 przechodzi przez dolinę Sokołdy i Kamionki na północny-zachód od odcinka istniejącej drogi krajowej nr 19, która po wybudowaniu S19 będzie zapewniała komunikację na poziomie lokalnym. Wyniki badań warunków gruntowo-wodnych w podłożu planowanego przebiegu S19 w dolinie Sokołdy wskazują, iż na odcinku od ok. km 13+900 do ok. km 15+030 bezpośrednio od powierzchni terenu zalega warstwa torfów miejscami z namułami (grunty organiczne) o miąższości odpowiednio 0,8 – 2,7 m i około 0,2 m. Grunty te wykształciły się na osadach rzecznych reprezentowanych przez piaski różnej granulacji i żwiry. Są to grunty w przewodzie w stanie średnio zagęszczonym, sporadycznie w stanie luźnym. W otworze MS-13/S19/2/W5 (w pobliżu rzeki Sokołdy) na głębokości 1,5 m p.p.t. udokumentowano twardoplastyczne piaski gliniaste. Woda gruntowa o zwierciadle swobodnym występuje na głębokości około 0,4 – 2,1 m p.p.t. Z punktu widzenia prowadzenia budowy warunki gruntowo-wodne w dolinie określone zostały jako złe (woda gruntowa na głębokości poniżej 1,0 m; w podłożu grunty bardzo słabe i ściśliwe: organiczne, mineralne spoiste lub ily) lub skomplikowane (warstw gruntów objętych występowaniem niekorzystnych zjawisk geologicznych). W przypadku budowy różnego rodzaju nasypów (w dolinie Sokołdy i Kamionki droga poprowadzona będzie nasypem) może dochodzić do zmiany lokalnych warunków hydrologicznych. Mogą one polegać na: wzmożonej infiltracji wód opadowych i podniesieniu zwierciadła płytkich wód podziemnych pod nasypem oraz zmianie spływu powierzchniowego polegającej na zwiększeniu, zmianie formy, kierunku lub blokowaniu

spływu wód. Pierwszy z ww. przypadków skutkuje wzrostem zawilgocenia terenów przylegających do nasypu co wynika z tego, że pod nasypem i w bezpośrednim jego sąsiedztwie stopniowo podnosi się poziom wód podziemnych. Towarzyszy temu powstawanie podmokłości, a nawet stagnowanie wody. W tym zakresie nasyp nie wpływa na podsuszenie terenów do niego przylegających, a wręcz odwrotnie - może spowodować okresowe lub stałe podniesienie ich wilgotności. W drugim wskazanym przypadku oddziaływanie nasypu drogowego w dolinie rzecznej może polegać na zablokowaniu całkowitym lub częściowym aktualnego kierunku spływu wód powierzchniowych. Ma to najczęściej miejsce, gdy szczelny nasyp zajmuje część zalewowego dna doliny. Należy również zwrócić uwagę, iż nasyp przebiegający przez dolinę nie jest konstrukcją „szczelną”. Pomędzy ok. km 14+000 a ok. km 15+100 przewidziano bowiem budowę obiektów mostowych i przepustów hydrologicznych, tj.:

- 14+063 – przepust hydrologiczny na rowie melioracyjnym - przejście dla zwierząt małych,
- 14+228 – most nad rzeką Kamionką – zespolony z przejściem dla zwierząt,
- 14+448 – przepust hydrologiczny na rowie melioracyjnym - przejście dla zwierząt małych,
- 14+610 – przepust hydrologiczny na rowie melioracyjnym - przejście dla zwierząt małych,
- 15+009 – most nad rzeką Sokołdą – zespolony z przejściem dla zwierząt.

Powyższe rozwiązania umożliwią swobodny przepływ wód powierzchniowych oraz wód w rowach melioracyjnych w poprzek nasypu zgodnie z ich aktualnym kierunkiem. W tym zakresie oddziaływanie drogi biegnącej w nasypie nie powinno spowodować zmiany stosunków wodnych polegającej na osuszeniu terenów położonych poniżej drogi ekspresowej w dolnym biegu Sokołdy i dalej na odcinku poniżej istniejącej drogi krajowej nr 19.

- b) eutrofizacji siedliska w związku z odprowadzaniem zanieczyszczeń – duża eutrofizacja siedlisk oraz obserwowane w ostatnich latach mniejsze zalewy wiosenne w obrębie równin zalewowych rzek nizinnych skutkują szybszym wzrostem roślinności i przyspieszają proces sukcesji wtórnej. W wyniku wzbogacania ekosystemu w pierwiastki biogenne (związki azotu i fosforu) następuje wzrostem trofii, czyli żyzności siedliska. Zjawisko to, z punktu widzenia potrzeb ochrony dubelta, powoduje niekorzystne zmiany w siedliskach hydrogenicznych. Zwiększa produktywność siedlisk i przyspiesza wzrost roślinności tworząc strukturę roślinności nieodpowiednią dla dubelta. Przyspiesza też proces sukcesji wtórnej prowadząc do szybkiego zarastania terenów otwartych. W przypadku biotopów dubelta eutrofizacja siedlisk spowodowana jest przede wszystkim zachwianiem naturalnych stosunków wodnych w dolinach rzek (przesuszenia torfowisk, krótszych zalewów wiosennych w dolinach) oraz dopływem pierwiastków biogennych ze zlewni (nawozy sztuczne i naturalne, ścieki komunalne). Eksploatacja drogi ekspresowej wiąże się

z powstawaniem zanieczyszczonych wód opadowych i roztopowych, które odprowadzane są do środowiska poprzez odbiorniki, którymi są wody powierzchniowe (najczęściej rzeki) lub ziemia (rowy melioracyjne). Na omawianym przebiegu drogi, tj. od ok. km 13+700 do ok. km 15+600 wody opadowe będą ujmowane systemem szczelnej kanalizacji deszczowej lub rowów szczelnych, a przed zrzutem zostaną oczyszczone w urządzeniach podczyszczających (zbiornikach, separatorach i osadnikach) w celu ograniczenia ilości zanieczyszczeń wprowadzanych do środowiska. Dodatkowo zamontowane na wylotach zamknięcia pozwolą na ograniczenie niekontrolowanego zrzutu zanieczyszczeń podczas sytuacji awaryjnych.

Emisja do środowiska gruntowo-wodnego zanieczyszczeń może nastąpić również w trakcie prac budowlanych, w wyniku niewłaściwego składowania odpadów i gospodarowania ściekami na zapleczach budowy, wypłukiwania szkodliwych substancji z pojazdów oraz maszyn i urządzeń budowlanych lub w wyniku awarii i innych nieprzewidzianych zdarzeń, np. wycieków paliw. W tym zakresie na odcinku od ok. km 13+700 do ok. km 15+600 GDOŚ zakazał lokalizowania zapleczy budowy (punkt 1 niniejszej decyzji).

Wyżej wymienione działania, zarówno na etapie budowy, jak i późniejszej eksploatacji, ograniczą możliwość odprowadzania do wód powierzchniowych rzeki Sokołdy i Kamionki oraz do gruntu zanieczyszczeń mogących mieć wpływ na proces eutrofizacji siedlisk.

- c) zanieczyszczenia hałasem i światłem na etapie budowy i eksploatacji – planowana inwestycja przebiega przez północny obszar wskazanego arealu tokowiska, czyli siedliska dubelta, w którym występują warunki dogodne do żerowania i gniazdowania. Bezpośrednia kolizja, biorąc pod uwagę wyznaczone na tym etapie linie zakresu przedsięwzięcia, obejmuje obszar około 3,3 ha. Na pozostałym terenie oddziaływanie będzie pośrednie – związane z emisją hałasu i światła. Biorąc pod uwagę zasadę przezorności, należy przyjąć dystans oddziaływania, w którym może dochodzić do zakłóceń w wyniku emisji hałasu i światła - wynoszący od 300 m do nawet 500 m.

Podkreślić należy, iż w stwierdzonym siedlisku dubelta, arena tokowiska – miejsce odbywania intensywnych toków usytuowana jest po południowej stronie istniejącej obecnie drogi krajowej nr 19. Aktualnie po tej drodze przebiega cały ruch pomiędzy przejściem granicznym w Kuźnicy a Białymstokiem. Jego średniodobowe natężenie według GPR z 2020/2021 r. wynosi 11 478 pojazdów na dobę. Po wybudowaniu drogi ekspresowej ruch, w szczególności transport ciężki, zostanie przeniesiony na drogę ekspresową, zaś istniejąca droga krajowa pozostanie drogą prowadzącą ruch lokalny. Szacuje się, że po oddaniu do użytkowania drogi S19 ruch na drodze krajowej spadnie do około 10% ruchu aktualnego. Będzie więc on wynosił około 1 200 pojazdów na dobę, przy udziale pojazdów ciężkich wynoszącym ok. 12% (tj. około 140 pojazdów). Przy tak znaczącym spadku ruchu zmniejszy się również oddziaływanie tego odcinka drogi, związane z emisją hałasu i światła, na tereny bezpośrednio do niej przylegające, w tym

również obszar tokowiska.

- d) ryzyka kolizji ptaków z przejeżdżającymi pojazdami – w dolinie Sokołdy i Kamionki w km ok. 14+000 – 15+200, po obu stronach drogi zainstalowane zostaną nieprzezroczyste ekrany osłonowe o wysokości 2,5 m. Ekran te będą stanowić barierę dla niskich przelotów ptaków i wymuszą podniesienie pułapu przelotu ponad drogę, co istotnie ograniczy możliwość kolizji z pojazdami. Należy także wskazać, że celami działań ochronnych w stosunku do dubelta, określonymi w planie zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska (zarządzenie RDOŚ w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r. - Dz.Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r., poz. 1967) są: *przywrócenie korzystnych warunków siedliskowych, utrzymanie stanowisk gatunku i zachowanie znanych tokowisk gatunku i liczebności populacji na poziomie co najmniej 20 samców*. Najnowsze dane z monitoringu dubelta za rok 2021, prezentowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, wskazują, że w 2021 r. dubelty odnotowano na 73 tokowiskach, a na każdym przebywało średnio 6,7 samców. Najliczniejsze tokowiska zlokalizowane były na Podlasiu w Biebrzańskim Parku Narodowym oraz obszarze Natura 2000 Puszcza Knyszyńska, gdzie stwierdzono odpowiednio 50 i 28 samców. Mimo spadkowego trendu wieloletniego populacji, optymistyczne jest jego wyhamowanie w ostatnich latach, a nawet odwrócenie w roku 2020 i potencjalne ustabilizowanie w 2021 r.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania, w ocenie GDOŚ oddziaływanie na dubelta będzie miało charakter nieznaczący, związany z zajęciem części arealu tokowiska oraz emisją światła i hałasu, przy czym należy pamiętać, że droga ekspresowa zostanie poprowadzona na północ od istniejącej drogi krajowej nr 19, a więc przyszły ruch na drodze ekspresowej oddali się od tokowisk tego gatunku. Ponadto w dolinie Sokołdy i Kamionki w ok. km 14+000 – 15+200, po obu stronach drogi zainstalowane zostaną nieprzezroczyste ekrany osłonowe o wysokości 2,5 m. Działanie to będzie skutecznie minimalizować oddziaływanie hałasu i światła.

Niemniej jednak GDOŚ uznał, że należy wprowadzić dodatkowe działania minimalizujące oddziaływanie na dubelta, które mają na celu poprawę stanu jego siedlisk. W tym celu wnioskodawca przedstawił w uzupełnieniu na wezwanie GDOŚ z dnia 10 lutego 2022 r. propozycję działań, które zostały opracowane w porozumieniu z przedstawicielami Lubelskiego Towarzystwa Ornitologicznego oraz Fundacją Natura International Polska.

Z uwagi na fakt, że organ nie może zobowiązać inwestora do podejmowania czynności cywilnoprawnych, zmierzających do uzgadniania z właścicielami gruntów sposobu ich użytkowania, GDOŚ nie mógł zobowiązać GDDKiA do zakupu lub dzierżawy gruntów, na terenie których prowadzone byłyby prace odtworzeniowe łąk. Inwestor, nie dysponując tytułem własności do nieruchomości położonych w otoczeniu przedsięwzięcia, nie jest odpowiedzialny za sposób gospodarowania tymi nieruchomościami ani nie może podejmować na nich jakichkolwiek działań. Mając na względzie powyższe, organ odwoławczy uznał za zasadne nałożenie na inwestora obowiązku opracowania na etapie

ponownej oceny oddziaływania na środowisko szczegółowego planu działań, który będzie uwzględniał cele i założenia Krajowego Programu Ochrony Dubelta w Polsce.

Ad. 2

Stosownie do treści art. 7 Kpa organy administracji publicznej w toku postępowania podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy. Realizację tej zasady zapewniają przede wszystkim przepisy regulujące postępowanie dowodowe. Natomiast zgodnie z art. 77 § 1 Kpa organ administracji publicznej jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać materiał dowodowy. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego obowiązkiem organu administracji publicznej jest zaś jego wszechstronne rozpatrzenie.

Zgodnie z orzecznictwem sądowoadministracyjnym naruszenie art. 7 i art. 77 § 1 Kpa następuje wówczas, gdy organ nie podejmie działań w celu wyczerpującego zebrania materiału dowodowego, istotnego dla wyjaśnienia okoliczności faktycznych sprawy i wyda rozstrzygnięcie pomimo niekompletnego materiału dowodowego. Przy czym dla przyjęcia istnienia tej wadliwości niezbędne jest wskazanie pominiętych czynności, a także nieprzeprowadzonych dowodów. W przeciwnym wypadku nie jest możliwe uznanie, że naruszenie wskazanych reguł proceduralnych mogło mieć wpływ na wynik sprawy. O istotnym wpływie naruszenia przepisu na wynik sprawy mowa jest wówczas, gdy zachodzi duże prawdopodobieństwo, że w przypadku, gdyby nie doszło do jego naruszenia, zapadłe w sprawie rozstrzygnięcie różniłoby się od rozstrzygnięcia, które zostało wydane. Strona skarżąca powinna zatem wyszczególnić konkretne braki w postępowaniu dowodowym, które - pomimo pozostałego zebranego w sprawie materiału dowodowego - nie pozwoliły organom na uzyskanie pełnego obrazu stanu faktycznego sprawy (por. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 27 września 2019 r., sygn. akt: I OSK 1743/17).

Po analizie przebiegu postępowania przeprowadzonego przez RDOŚ w Białymstoku, organ odwoławczy nie dopatrył się naruszeń w zakresie wskazanych przez skarżących przepisów prawa procesowego.

Podkreślenia wymaga, że w trakcie procedury zakończonej wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach RDOŚ w Białymstoku, mając na uwadze dokładne wyjaśnienie stanu faktycznego sprawy, wielokrotnie wzywał inwestora do uzupełnienia przedłożonej dokumentacji: pismo z dnia 12 marca 2020 r. znak: WOOŚ.420.4.2020.DK, pismo z dnia 27 kwietnia 2020 r. znak: WOOŚ.420.4.2020.DK, pismo z dnia 22 maja 2020 r. znak: WOOŚ.420.4.2020.DK, pismo z dnia 13 października 2020 r. znak: WOOŚ.420.4.2020.DK, pismo z dnia 17 listopada 2020 r. znak: WOOŚ.420.4.2020.DK oraz pismo z dnia 26 lutego 2021 r. znak: WOOŚ.420.4.2020.DK.

Materiał dowodowy uzupełniany był również w toku postępowania drugoinstancyjnego w wyniku wezwań z dnia 10 lutego 2022 r. znak: DOOŚ-WDŚZOO.420.67.2021.MW.12 oraz z dnia 11 marca 2022 r. znak: DOOŚ-WDŚZOO.420.67.2021.MW.19. Przekazane w odpowiedzi na wezwania dodatkowe informacje i wyjaśnienia posłużyły do szczegółowej oceny

oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko oraz pozwoliły na doprecyzowanie niektórych warunków realizacji przedsięwzięcia zawartych w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

Przedłożony przez inwestora raport wraz z uzupełnieniami dokonany na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego oraz odwoławczego zawiera wszystkie elementy określone w art. 66 ustawy o oś i umożliwia pełną ocenę wyników przeprowadzonego postępowania dowodowego, zatem zarzut naruszenia art. 7 Kpa oraz art. 77 Kpa we wskazanym zakresie należy uznać za bezzasadny.

Ad. 3

Odnosząc się do kwestii dotyczącej braku odniesienia się przez RDOŚ w Białymstoku do wniosków i uwag złożonych w toku postępowania przez odwołującego ██████████, wskazać należy, że zarzut ten jest słuszny, jednak naruszenie to nie miało wpływu na rozstrzygnięcie sprawy co do istoty. Co więcej, skarżący nie uprawdopodobnił wpływu powyższego uchybienia na wynik orzeczenia. W uzupełnieniu uzasadnienia decyzji RDOŚ w Białymstoku organ II instancji szczegółowo odniósł się do tej kwestii w dalszej części niniejszej decyzji.

Ad: 4, 5 i 6

Z przedłożonej dokumentacji wynika, że hodowla żab zielonych prowadzona jest w trzech ogrodzonych stawach na podstawie zezwolenia RDOŚ w Białymstoku na czynności podlegające zakazom w stosunku do żaby wodnej i żaby śmieszki (decyzja z dnia 24 listopada 2015 r., znak: WPN.6401.246.2015.MW, zmieniona decyzją z dnia 12 maja 2016 r., znak: WPN.6401.246.2015.MP). Czynności te obejmują:

- a) przetrzymywanie schwytych na podstawie odrębnego zezwolenia w województwie kujawsko-pomorskim 60 osobników żab (po 30 każdego z ww. gatunków) w ogrodzonym stawie rozrodczym (dz. geod. nr 630, 631, 632, obręb Straż, gmina Sokółka) do momentu złożenia przez nie skrzeku (pula zarodowa) przez okres nieprzekraczający miesiąca w roku 2017;
- b) chów osobników ww. gatunków pochodzących ze składanego w stawie rozrodczym skrzeku w ogrodzonych stawach hodowlanych (dz. geod. nr 630, 631, 632, obręb Straż, gmina Sokółka) w okresie maj 2017 r. – wrzesień 2022 r.;
- c) zbywanie, oferowanie do sprzedaży i wywóz poza granicę państwa żywych osobników ww. gatunków pochodzących z prowadzonego chowu bądź ich okazów (mrożone mięso) w okresie maj 2017 r. – wrzesień 2022 r., z zastrzeżeniem poniższych warunków:
 - przetrzymywane osobniki, o których mowa w pkt I, po złożeniu skrzeku zostaną niezwłocznie wypuszczone w miejscu odłowu,
 - stawy do hodowli będą posiadały podmurowane ogrodzenie o wysokości 1 m, tak by uniemożliwić hodowanym osobnikom ucieczkę,
 - uśmiercanie żab przez inne podmioty będzie realizowane w oparciu o odrębne zezwolenie.

Należy wskazać, że zezwolenie jest ważne do dnia 30 września 2022 r.

Odnosnie nieuwzględnienia stawów hodowlanych w raporcie organ odwoławczy wskazuje na pismo Pana ██████████ z dnia 19 sierpnia 2021 r. skierowane do Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddziału w Białymstoku, z którego wynika, że hodowla realizowana jest od lutego 2019 r., a pozwolenie na budowę zostało wydane przez Starostę Sokólskiego w dniu 22 stycznia 2019 r. Inwentaryzacja przyrodnicza na potrzeby drogi ekspresowej S19 wykonywana była w okresie od lipca 2017 r. do lipca 2018 r., co oznacza, że w terenie fizycznie stawy te nie istniały. Nie podlegały więc ocenie w związku z koniecznością ich likwidacji. Fakt rozpoczęcia hodowli w 2019 r. został również potwierdzony w opiniach eksperckich pracowników naukowych Uniwersytetu w Białymstoku.

Odnosząc się do wielokrotnie podnoszonego w odwołaniu i opiniach eksperckich przeznaczania żab do celów naukowych i badawczych, należy podkreślić, że informacje zawarte w dokumencie pn. *Ocena oddziaływania na obszary Natura 2000 Puszcza Knyszyńska (PLB200003) oraz Ostoja Knyszyńska (PLH200006) przedsięwzięcia polegającego na budowie trzech ogrodzonych stawów dla żab z urządzeniami wodnymi na cieku Kamionka na działkach nr ewid. 631, 632 w miejscowości Straż, gm. Sokółka* wskazują na inny cel hodowli, tj. na komercyjną linię hodowlaną rodzimych gatunków żab jadalnych (żaby wodnej i żaby śmieszki), przeznaczoną na sprzedaż w ramach rynku wspólnotowego na terenie wybranych państw Unii Europejskiej. Jednocześnie decyzja RDOŚ w Białymstoku z dnia 24 listopada 2015 r., zmieniona decyzją z dnia 12 maja 2016 r., zezwala na zbywanie, oferowanie do sprzedaży i wywóz poza granicę państwa żywych osobników ww. gatunków z prowadzonego chowu bądź ich okazów w postaci mrożonego mięsa, a w uzasadnieniu decyzji czytamy, że wnioskodawca zamierza prowadzić komercyjny chów żab na potrzeby konsumpcyjne, a żywe osobniki bądź mięso będą przeznaczone na rynki zewnętrzne gdzie występuje na nie duży popyt.

Ponadto argument dotyczący ochrony płazów w Polsce *w sytuacji notowanego obecnie zanikania naturalnych populacji żab zielonych* jest bezzasadny ze względu na brak możliwości wprowadzania do środowiska naturalnego osobników pochodzących z hodowli, na co wskazali sami odwołujący w przesłanym odwołaniu. Poza tym gatunki te należące do kompleksu żab zielonych, są dość pospolitymi gatunkami płazów występującymi w Polsce. Nie mają dużych wymagań siedliskowych, często zasiedlają antropogeniczne zbiorniki wodne i muszą być chronione jako zespół gatunków poprzez zapewnienie szerokiego spektrum siedlisk dogodnych dla wszystkich występujących w Polsce żab zielonych, a nie jako poszczególne gatunki.

Wobec powyższego w ocenie GDOŚ likwidacja hodowli nie będzie miała znaczenia dla zachowania populacji tych gatunków występujących w naturalnych siedliskach.

Niezależnie od charakteru i celu hodowli płazów podkreślenia wymaga, że jej likwidacja będzie wymagać stosownej decyzji derogacyjnej, przy czym należy wskazać, że mamy do czynienia z dwoma gatunkami płazów objętymi ochroną częściową i jednocześnie należącymi do gatunków innych niż dziko występujące, wobec których obowiązują zakazy określone w § 7 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r. poz. 2183, ze zm.). Decyzja taka będzie określać sposób postępowania

z osobnikami płazów znajdującymi się w zbiornikach oraz zasady likwidacji stawów. Właściciel hodowli może także uznać za zasadne wcześniejsze zbycie przebywających w stawach okazów.

Odpowiadając na zarzut dotyczący zaniechania dokonania oceny powiązań zamierzonego przedsięwzięcia z hodowlą na działkach 631 i 632 w obrębie Straż, czyli kumulowania się oddziaływań, w ocenie organu odwoławczego kolizja zbiorników z inwestycją drogową, a w konsekwencji konieczność likwidacji hodowli nie będzie generować oddziaływań na środowisko, w tym znaczących, a także na integralność i spójność obszarów Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 oraz Ostoja Knyszyńska PLH200006. Likwidacja hodowli nie będzie także w żaden sposób powodować znaczącego negatywnego oddziaływania na populacje płazów występujących w naturalnych siedliskach. Jednocześnie nie ma potrzeby realizacji kompensacji przyrodniczej w związku z likwidacją hodowli. Kompensacja przyrodnicza ma na celu przywrócenie równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównanie szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia, a w przypadku hodowli stworzonej przez człowieka takie sytuacje nie będą występować. W decyzji reformatoryjnej wnioskodawca został zobowiązany do wykonania siedlisk zastępczych dla płazów o powierzchni nie mniejszej niż powierzchnia siedlisk, które zostaną zasypane, jednakże chodzi tutaj o siedliska występujące naturalnie w środowisku.

Ad. 7

W raporcie przedstawiono analizę wielokryterialną, która objęła wszystkie warianty przebiegu drogi ekspresowej S19 (warianty 1-5). Dodatkowo w analizach tych zostało uwzględnione oddziaływanie skumulowane przedmiotowej inwestycji z wariantem DI według raportu opracowanego przez firmę DHV (odcinek drogi od węzła Białystok Zachód do połączenia z projektowaną S19 w rejonie Korycina), dzięki czemu wszystkie analizowane warianty miały ten sam punkt początkowy i końcowy. Celem analizy wielokryterialnej jest znalezienie takiego wariantu trasy, który posiada najkorzystniejszy, w świetle przyjętych kryteriów, zbiór miar cząstkowych, mających znaczący wpływ na realizację i funkcjonowanie danego rozwiązania. W celu przeanalizowania zalet oraz wad proponowanych wariantów przebiegu trasy projektowanej drogi ekspresowej S19 określono następujące kryteria główne oceny wariantów inwestycyjnych: kryterium techniczne, kryterium ekonomiczne, kryterium społeczne oraz kryterium środowiskowe.

Organ odwoławczy nie podziela poglądu wyrażonego w raporcie, jak również w decyzji RDOŚ w Białymstoku, że wariant 5 jest wariantem najkorzystniejszym pod względem oddziaływania na obszary Natura 2000 Puszcza Knyszyńska i Ostoja Knyszyńska. W tym przypadku długości kolizji wariantu 5 z wymienionymi obszarami jest największa, a w przypadku obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska pozostałe warianty w ogóle nie kolidują z jego granicami. Jednakże należy stwierdzić, że przepisy ustawy o oś nie zakazują realizacji przedsięwzięć na obszarach Natura 2000, jeżeli wariant preferowany nie wpływa znacząco negatywnie na te obszary, a taka sytuacja nie będzie występować w przedmiotowym przypadku. Jak wykazano w raporcie, poprowadzenie drogi S19 w wariantcie 5, wykorzystującym w dużej mierze korytarz istniejącej drogi krajowej nr 19,

przy zastosowaniu środków minimalizujących jej oddziaływanie (w tym przejść dla zwierząt), nie spowoduje naruszenia integralności tych obszarów i nie będzie wiązało się z wystąpieniem znaczącego negatywnego oddziaływania.

Ponadto, należy zwrócić uwagę, iż budowa drogi ekspresowej w wariantach 1-4 nie pozwoliłaby na realizację wszystkich celów stawianych tej drodze, związanych m.in. z przeniesieniem ruchu tranzytowego i ciężkiego na drogę ekspresową oraz odciążeniem istniejącej drogi krajowej nr 19 (docelowo drogi wojewódzkiej). Zgodnie z wykonanymi prognozami istniejąca droga krajowa nr 19 nadal prowadziłaby znaczący ruch samochodowy, z około 20% udziałem pojazdów ciężkich. W szczególności na odcinku od Sokółki do Wasilkowa, czyli odcinku przebiegającym przez obszar Natura 2000, gdzie ilość pojazdów przekraczała będzie graniczną dla ssaków liczbę 10 000 pojazdów na dobę (przyjmuje się, iż powyżej tego natężenia ruchu droga staje się nieprzekraczalną barierą dla dużych ssaków, w przypadku płazów natężenie graniczne to 500 pojazdów na dobę). Obecnie na tym odcinku dochodzi do kolizji pojazdów ze zwierzętami, w tym głównie zwierzętami kopytnymi: sarną, łosiem, jeleniem (rocznie znajdowanych jest od kilku do kilkunastu martwych osobników zwierząt na odcinku pomiędzy Sokółką a Wasilkowem). W przypadku dużych drapieżników śmierć każdego osobnika jest istotnym uszczupleniem populacji. Przy braku odpowiednich zabezpieczeń i przejść dla zwierząt, ze względu na ograniczenie swobodnej migracji i dużego ryzyka śmiertelności, droga na tym odcinku pozostanie nadal elementem oddziałującym negatywnie na gatunki stanowiące przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006.

Należy także wskazać, że wariant inwestorski przedsięwzięcia w celu zapewnienia spójności komunikacyjnej układu nie wymaga budowy odcinków dróg łączących projektowaną drogę ekspresową S19 z istniejącym układem dróg krajowych. Ponadto realizacja przedsięwzięcia, pomimo ingerencji w środowisko na etapie realizacji przedsięwzięcia, niesie ze sobą udoskonalenie, poprawę jakości dróg, a tym samym daje możliwość zastosowania środków minimalizujących jej negatywne oddziaływanie, które obecnie nie funkcjonują, jak postawienie ekranów akustycznych, realizacja tzw. cichej nawierzchni drogowej, zmodernizowanie systemu odwodnienia, czy budowa przejść dla zwierząt.

Ad. 8

Odnosząc się do zarzutów nieprawidłowo wykonanej i nieaktualnej inwentaryzacji przyrodniczej, podkreślenia wymaga, że badania terenowe na potrzeby raportu przedmiotowej inwestycji prowadzone były w 2017 r. i 2018 r. W trakcie powyższych prac, przy pomocy odpowiednich metodyk, obszar objęty oddziaływaniem planowanych dróg poddano badaniom botanicznym i faunistycznym. Badania botaniczne polegały na rozpoznaniu szaty roślinnej, czyli flory (ogół gatunków) i roślinności (ogół zbiorowisk roślinnych) danego terenu. Wyniki zostały przedstawione w formie kartograficznej na mapach. W przypadku fauny przeprowadzona inwentaryzacja dotyczyła bezkręgowców, ichtiofauny, herpetofauny, ornitofauny, chiropterofauny i teriofauny.

RDOŚ w Białymstoku w trakcie prowadzonego postępowania, po analizie przedłożonej

dokumentacji, wzywał kilkakrotnie inwestora do jej uzupełnienia, w szczególności w zakresie wskazanych do realizacji działań minimalizujących możliwe negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko na etapie realizacji i późniejszej eksploatacji. Wątpliwości organu odwoławczego wzbudziły jednak ustalenia RDOŚ w Białymstoku dotyczące, m.in.: analizy oddziaływania przedsięwzięcia na dubelta *Gallinago media* w obszarze Natura 2000 Puszcza Knyszyńska, parametrów niektórych przejść dla zwierząt, w szczególności dużych, występowania wyznaczonych stref ochronnych ptaków drapieżnych czy szlaków migracji zwierząt kopytnych. W związku z tym dokumentacja sprawy została uzupełniona przez GDOŚ w tym zakresie.

W opinii GDOŚ zgromadzona na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, jak również postępowania odwoławczego dokumentacja sprawy zawiera wiarygodne dane inwentaryzacyjne, na podstawie których przeprowadzono niezbędne analizy oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Na ich podstawie GDOŚ wprowadził adekwatne środki minimalizujące i kompensujące, które mają odzwierciedlenie w zreformowanej przez organ odwoławczy decyzji RDOŚ w Białymstoku.

Odnośnie różnych terminów prowadzenia terenowych badań przyrodniczych organ odwoławczy stoi na stanowisku, że różnice te nie wykluczają możliwości dokonania właściwych ocen porównawczych. Na wizje terenowe wybierane były terminy najdogodniejsze do obserwacji danej grupy systematycznej. Ponadto przepisy ustawy nie nakładają obowiązku prowadzenia inwentaryzacji przyrodniczych w tym samym czasie dla wszystkich analizowanych wariantów.

Skarżący wskazali także, że nieruchomości gruntowe zlokalizowane po północnej stronie wsi Straż wchodzi w skład działań ochronnych B2 (działanie obligatoryjne, zachowanie siedlisk żerowiskowych gatunku położonych na trwałych użytkach zielonych, użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe) i B3 (działanie fakultatywne, użytkowanie kośne, pastwiskowe lub kośno-pastwiskowe), określone w Planie zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003. Podkreślili także, że w wyniku realizacji inwestycji w wariantcie 5 zostanie utraconych około 30 ha terenów żerowiskowych, co stanowi 0,2%, a więc utrata 0,2% terenów żerowiskowych będzie sprzeczna z planem zadań ochronnych i stwierdzili, że *w oczywistej sprzeczności z przedmiotowymi wytycznymi stoi rozstrzygnięcie RDOŚ w Białymstoku z dnia 28 września 2021 r., bowiem realizacja inwestycji w dodatkowym wariantcie 5 wskazuje na likwidację jednego żerowiska orlika krzykliwego. Tymczasem konieczne jest uzyskanie stanu siedlisk i takiego gospodarowania w nich, aby gwarantowały one utrzymywanie właściwego stanu ochrony orlika krzykliwego na obszarze Puszcza Knyszyńska.*

Orlik krzykliwy *Clanga pomarina* jest nielicznym lęgowym gatunkiem ptaka szponiastego występującego w Polsce. Jego globalny zasięg występowania ograniczony jest do wschodniej i południowej Europy oraz części Bliskiego Wschodu. Jak podaje Komitet Ochrony Orłów, dalej jako: KOO, przez Polskę przebiega południowo-wschodnia granica zasięgu występowania orlika krzykliwego, dlatego jego rozmieszczenie w kraju jest bardzo nierównomierne (<http://koo.org.pl>). Według najnowszych danych KOO w Polsce występuje ponad 2000 par. Najlicniejsza populacja zasiedla północno-wschodnią i południowo-wschodnią Polskę.

W celu zidentyfikowania typu oddziaływań na orlika krzykliwego w wyniku realizacji przedmiotowego przedsięwzięcia w pierwszej kolejności należy przedstawić istniejące zagrożenia dla populacji tego gatunku ornitofauny. Można podzielić je na czynniki naturalne i antropogeniczne. Do czynników naturalnych należą głównie straty w lęgach, które mogą być spowodowane warunkami klimatycznymi oraz drapieżnictwem. Natomiast wśród czynników antropogenicznych dominują zmiany zachodzące w siedliskach lęgowych i żerowiskowych orlików, a rzadziej dotyczą one bezpośredniego prześladowania gatunku. Do zagrożeń populacji orlika krzykliwego (Meyburg i in. 2001, Birdlife 2011) zaliczono:

- utratę miejsc gniazdowych: zagrożenie to obejmuje zarówno utratę drzewostanów gniazdowych, jak też ich przebudowę i zaburzenie przez różnego rodzaju prace leśne. Niebezpieczne jest również prowadzenie prac leśnych w sezonie lęgowym;
- utrata i pogorszenie jakości siedlisk żerowiskowych: dobrze zachowane, bogate w ofiary żerowiska przekładają się na wysoki sukces lęgowy i przez to dobrą kondycję populacji orlików. Najważniejszym czynnikiem kształtującym atrakcyjność żerowisk orlików jest mozaikowość krajobrazu rolniczego wraz z przestrzenną i czasową różnorodnością sposobów jej użytkowania. Istotnym czynnikiem wpływającym na znaczące pogorszenie jakości żerowisk jest zabudowa i urbanizacja terenów rolniczych, w szczególności zabudowa rozproszona;
- niepokojenie przez człowieka: niepokojenie orlików w otoczeniu gniazd w sezonie lęgowym może znacząco wpływać na ich sukces lęgowy, długotrwałe niepokojenie może spowodować porzucenie lęgu przez ptaki. Zagrożenie to dotyczy gniazd orlika nieobjętych ochroną strefową zarówno w Lasach Państwowych, jak i prywatnych. Stanowiska objęte ochroną strefową są dużo mniej narażone na niepokojenie;
- kłusownictwo: zagrożenie to dotyczy najczęściej łapania orlików i strzelania do nich, jednak w Polsce ma niewielkie znaczenie;
- nielegalny handel i kradzież lęgów: przypadki kradzieży jaj lub piskląt orlików krzykliwych w Polsce zdarzają się bardzo rzadko i w obecnej sytuacji nie stanowią zagrożenia dla populacji;
- kolizje z farmami wiatrowymi: oddziaływanie tych konstrukcji może wpływać na orlika na kilka sposobów, np. poprzez bezpośrednie kolizje z łopatami turbin wiatrowych, czy utratę siedlisk spowodowaną odstraszeniem ptaków, które boją się zbliżyć do hałasujących i poruszających się maszyn;
- zanik i degradacja mokradeł: zanik mokradeł uważany jest za czynnik obniżający atrakcyjność łowisk orlika. Zasypywanie, przekształcanie, eutrofizacja mokradeł, spadek poziomu wód gruntowych w łowiskach orlików mogą doprowadzić do degradacji żerowisk poprzez zmniejszenie mozaikowości krajobrazu i zubożenie bazy pokarmowej;
- kolizje z pojazdami i liniami elektroenergetycznymi: różnego rodzaju kolizje, rozumiane jako bezpośrednie zderzenie ptaków z pojazdami i antropogenicznymi konstrukcjami, stanowią 47% wszystkich przypadków śmierci ptaków drapieżnych i sów o ustalonej przyczynie. Najczęściej dochodzi do kolizji tych ptaków z pojazdami (50%), a następnie z energetycznymi liniami napowietrznymi (42%) (Anderwald 2009). Obydwa typy kolizji zostały stwierdzone

w przypadku orlika krzykliwego, przy czym częściej dochodziło do zderzeń orlików z liniami energetycznymi. Zagrożenie związane z kolizjami podzielono na kolizje orlików z napowietrznymi inwestycjami liniowymi i porażenia prądem, nadając mu znaczenie średnie oraz kolizje z pojazdami nadając zagrożeniu znaczenie niskie.

W wyniku inwentaryzacji przyrodniczej, przeprowadzonej na potrzeby sporządzenia raportu, mającej na celu rozpoznanie rozmieszczenia i liczebności stanowisk lęgowych ptaków, stwierdzono m.in. orlika krzykliwego. Inwestor w odpowiedzi na wezwanie RDOŚ w Białymstoku z dnia 13 października 2020 r. przedstawił w formie graficznej istniejące strefy ochrony orlika krzykliwego w rejonie przebiegu planowanej drogi. Pierwsza strefa ochronna orlika zlokalizowana najbliżej wariantu 5 znajduje się w ok. km 12+500 – 13+100 (strona lewa) w odległości 400 m od osi drogi i graniczy z obszarem inwestycji na wysokości ok. km 12+850. Druga strefa zlokalizowana jest w ok. km 25+970 – 26+490 wariantu 5 z tym, że w tym przypadku decyzją z dnia 29 września 2020 r., znak: WPN.6442.63.2.2020.MC, RDOŚ w Białymstoku zlikwidował strefę ochrony ostoi, miejsca rozrodu i regularnego przebywania orlika krzykliwego w oddziale 179s w Leśnictwie Horodnianka w Nadleśnictwie Czarna Białostocka, ustanowioną decyzją z dnia 22 sierpnia 2016 r., znak: WPN.6442.51.2016.MD. W gnieździe w oddziale 179s obecność orlika była notowana ostatni raz w 2014 r., w roku 2017 drzewo, na którym znajdowało się gniazdo zostało złamane przez wiatr.

Pozostała po stronie południowo-wschodniej strefa ochrony okresowej nadal graniczyć będzie z drogą krajową nr 19 i przyszłym przebiegiem drogi ekspresowej S19 w wariantcie 5. Jednocześnie należy jednoznacznie stwierdzić, że nie nastąpi jakakolwiek ingerencja w wyznaczone strefy ochrony ścisłej i częściowej orlika, a prace budowlane nie będą mogły być prowadzone w okresie od 1 marca do 31 sierpnia na odcinkach w ok. km 12+500 – 13+100 oraz w ok. km 25+970 – 26+490 (na wysokości istniejących stref ochrony), co wykluczy możliwość niepokojenia gatunku podczas lęgów (pkt I.2.7 decyzji RDOŚ w Białymstoku).

Wyczerpująca ocena wpływu planowanego przedsięwzięcia na wielkość populacji, stan zachowania siedlisk lęgowych i żerowisk orlika krzykliwego w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska znajduje się w decyzji RDOŚ w Białymstoku (uzasadnienie str. 63 – 66), raporcie, aneksie do raportu z sierpnia 2020 r. (str. 281 – 216), a także w uzupełnieniach przesłanych przez inwestora, tj.:

a) uzupełnienie w związku z wezwaniem z dnia 13 października 2020 r.:

- str. 79-80: odniesiono się do załącznika nr 5 zarządzenia RDOŚ w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 (Dz.Urz. Woj. Podlaskiego z 2014 r. poz. 1967) w aspekcie działań ochronnych dla orlika i monitoringu zapisanych w pzo;
- str. 87-101: przeprowadzono analizę wpływu inwestycji na wielkość populacji oraz stan zachowania siedlisk i żerowisk orlika w granicach obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska, uwzględniając ingerencję w żerowisko w okolicy miejscowości Straż, wynikającą z konieczności budowy nasypu drogowego w dolinie Sokołdy i Kamionki;

- b) uzupełnienie w związku z wezwaniem GDOŚ z dnia 26 lutego 2021 r.: wyjaśniono zagadnienie wprowadzenia ekranów akustycznych na odcinku drogi przebiegającym przez dolinę Kamionki i Sokołdy i zaproponowano sposób minimalizacji możliwości kolizji ornitofauny z ekranami.

Należy zgodzić się ze skarżącymi, że realizacja inwestycji spowoduje uszczuplenie terenów żerowisk orlika krzykliwego, jednakże zagadnienie to zostało szczegółowo wyjaśnione przez organ I instancji na str. 64-66 uzasadnienia decyzji. W ocenie GDOŚ utrata ww. terenów na poziomie 0,4% (w raporcie błędnie podano 0,2%) nie wpłynie znacząco na możliwości zdobywania pokarmu przez lokalną populację orlików. Analiza pokrycia przedmiotowego terenu wg Corine Land Cover 2018 umożliwia sformułowanie wniosku, że obszar rejonu inwestycji w dolinie Sokołdy i Kamionki stanowią powierzchnie leśne, tereny rolnicze z dużym udziałem roślinności naturalnej, łąki i pastwiska oraz grunty orne. W tym miejscu można przytoczyć badania monitoringowe prowadzone przez Mirskiego w latach 2017 – 2018, które wykazały, że *na terenach otwartych orliki spędzały najwięcej czasu w krajobrazie rolniczym, na polach uprawnych, użytkach zielonych i złożonych ekosystemach upraw. Zastosowany do badania wybiórczości żerowiskowej model, potwierdził silną i istotną preferencję orlików do naturalnych łąk i ziółorośli oraz użytków zielonych (łąki i pastwiska). Wyraźne były również preferencje w stosunku do obszarów rolnych z udziałem roślinności naturalnej, pastwisk oraz złożonych terenów upraw rolnych. Nieznaczoną preferencję orliki wykazywały również do zakrzaczeń i zadrzewień. Wyraźnie unikały natomiast infrastruktury, zbiorników wodnych oraz terenów bagiennych.* Powyższe wyniki monitoringu preferencji żerowiskowych orlików krzykliwych stanowią przesłankę do stwierdzenia, że tereny otaczające inwestycję, które zostały przedstawione na mapie pokrycia terenu wg Corine Land Cover, stanowią bardzo atrakcyjne miejsca żerowania dla tego gatunku ornitofauny. Istotną kwestią w przypadku oddziaływania inwestycji na żerowiska orlików jest ich powierzchnia. Żerowiska jednej pary orlików mogą stanowić obszar o powierzchni od kilku do ponad 170 km². W Polsce, podobnie jak w Europie Wschodniej, rewiry orlików są stosunkowo niewielkie, jednak w kolejnych sezonach mogą ulegać rozszerzeniu bądź zmniejszeniu. Nad Biebrzą na zmeliorowanych torfowiskach rewiry dwóch samców orlika wynosiły po około 9 km², przy czym w kolejnym sezonie jeden z rewirów uległ znaczącemu, ale krótkotrwałemu rozszerzeniu do ponad 30 km². Przyczyną takiej rozpiętości w wielkości rewirów orlików jest dostępność ofiar, która jest najczęściej pochodną mozaikowatości krajobrazu i sposobów rolniczego użytkowania. Różnorodny i ekstensywnie użytkowany krajobraz rolniczy wschodniej Europy stanowi cenne siedlisko dla wielu grup ofiar orlików, takich jak gryzonie, ptaki, płazy, a także owady (*Ochrona orlika krzykliwego na wybranych obszarach Natura 2000, Komitet Ochrony Orłów, Olsztyn, 2014*). Biorąc pod uwagę możliwe fluktuacje w powierzchniach rewirów żerowiskowych orlika krzykliwego, jak również pokrycie otaczającego terenu, stanowiące atrakcyjne miejsca żerowania, w opinii GDOŚ budowa drogi nie wpłynie znacząco na dostępność bazy pokarmowej dla orlików krzykliwych.

Ponadto organ odwoławczy zwraca uwagę na wytyczne pt. *Ptaki a ruch drogowy* z 2010 r., oparte o wyniki niemieckiego projektu badawczo-rozwojowego FE 02.286/2007/LRB pn. *Opracowanie*

wytucznych postępowania w celu unikania i kompensacji spowodowanego ruchem drogowym wpływu na awifaunę, według których orlik krzykliwy został zakwalifikowany jako gatunek, który nie jest wrażliwy na hałas komunikacyjny. Potwierdzeniem tego mogą być obserwacje orlików w okresie połęgowym i ich skupianie się na polach w trakcie wykonywania podorywek i głębokich orek. Wykazują one wtedy małą płochliwość wobec pracujących maszyn, nie odlatując nawet z odległości poniżej 10 m (na podstawie broszury informacyjnej dotyczącej orlika krzykliwego, wydanej przez Nadleśnictwo Hajnówka w ramach programu Life+ *Ochrona orlika krzykliwego na wybranych obszarach Natura 2000*).

Kluczowym dla sukcesu lęgowego orlika – jak wykazują doświadczenia i badania – jest niepokojenie ptaków bezpośrednio w rejonie gniazda, zwłaszcza w początkowym okresie sezonu lęgowego, bowiem jest bardzo wrażliwy na niepokojenie właśnie w okolicy gniazd. Planowana inwestycja nie będzie powodować bezpośredniego zniszczenia stanowisk orlików (brak kolizji). Ze względu jednak na fakt wykorzystywania przez ten gatunek podczas żerowania głównie zmysłu wzroku, a w mniejszym stopniu zmysłu słuchu (bodźce słuchowe nie są dla niego bardzo istotne) oraz dostępność w bezpośrednim sąsiedztwie obecnego rewiru terenów mogących stanowić potencjalne żerowiska, jak i dużą powierzchnię siedlisk istotnych dla tego gatunku występujących w obszarze zachodniej części Puszczy Knyszyńskiej, nie stwierdzono znaczącego negatywnego oddziaływania na ten gatunek oraz zagrożenia dla integralności obszaru.

W celu poprawy przydatności żerowisk orlika krzykliwego sąsiadujących z planowaną inwestycją i istniejącą drogą krajową nr 19 wybudowanych zostanie 8 czatowni ułatwiających orlikom i sowie błotnej wypatrzenia ofiary oraz montaż platform lęgowych dla orlika krzykliwego. Czatownie zlokalizowane zostaną w dolinie Sokołdy, Kamionki i Bartoszychy (po obu stronach planowanej inwestycji). Czatownie w dolinie Sokołdy będą służyły również sowie błotnej, której występowanie na południe od istniejącej drogi potwierdzono podczas inwentaryzacji ptaków. Sztuczne platformy lęgowe w ilości 5 szt. zostaną zamontowane w dolinie Bartoszychy w Leśnictwie Horodnianka. Platformy zostaną umieszczone na skraju lasu w wydzieleniach ze stosunkowo młodym drzewostanem, gdzie brakuje odpowiednich koron do założenia gniazd albo w wydzieleniach gdzie zdarzały się upadki gniazd w tym rewirze. Szczegółowa lokalizacja zostanie uzgodniona z właściwym Nadleśnictwem.

Uwzględniając powyższe, organ odwoławczy potwierdza informacje zawarte w uzasadnieniu decyzji RDOŚ w Białymstoku, że realizacja inwestycji nie wpłynie negatywnie na stan ochrony występujących tu siedlisk orlika krzykliwego, ani w kontekście zmniejszenia powierzchni żerowiska i dostępności pokarmu, ani możliwości zniszczenia miejsc lęgowych czy kolizji z pojazdami. Zachowanie wymienionych w warunkach terminów wycinki i prowadzenia niektórych prac oraz biorąc pod uwagę charakterystykę gatunku jakim jest orlik krzykliwy oraz uwarunkowania środowiskowe w sąsiedztwie gniazd zagwarantują brak znaczącego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na orlika krzykliwego. W konsekwencji nie wpłynie to na stan ochrony orlika w Ostoje ani na cele działań ochronnych.

Skarżący wskazują również na inwentaryzację ornitologiczną, która nie objęła okresu wczesnowiosennego (w marcu), przez co niemożliwe było wykrycie niektórych gatunków ptaków,

np. dzięciołów czy sóweczki. Zwrócili także uwagę na różnice w długości trwania badań terenowych w przypadku różnych wariantów. W ocenie organu odwoławczego zarzut dotyczący niepełnych wyników inwentaryzacji jest bezzasadny z uwagi na fakt, że ptaki, które są aktywne i możliwe do zinwentaryzowania w marcu, będą także możliwe do zidentyfikowania w kwietniu. Należy wskazać, że inwentaryzacją objęto wszystkie lęgowe gatunki ptaków, zarówno objęte ochroną prawną, jak i łowne. Kontrole nakierowane były na wykrycie jak najwyższej liczby gatunków i określenia dla nich jak najwyższej kategorii lęgowości według metodyki Polskiego Atlasu Ornitologicznego Sikora A., Rohde A., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.). 2007. *Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004*, Bogucki Wyd. Nauk. Poznań; Wilk T. 2016. *Kryteria lęgowości ptaków – materiały pomocnicze. Wersja 3. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Marki*. Podkreślenia wymaga, że zdecydowaną większość terenu badań stanowił ptasi obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska, więc inwentaryzacje przyrodnicze były prowadzone w taki sposób, aby przedstawić rzetelne wyniki obrazujące populacje ptaków, dla których obszar ten został powołany, czyli ptaki lęgowe, a nie migrujące. Wyniki badań terenowych pokazują, że na obszarze objętym inwentaryzacją stwierdzono także gatunki wczesnowiosenne, tj. dzięcioły, kowaliki, pełzaczki, sikory, sowy (w tym sowę błotną, sóweczkę, włóchatkę, puszczyka). Odnosząc się do wspomnianej przez odwołujących sóweczki *Glaucidium passerinum*, należy stwierdzić, że jej okres lęgowy trwa od kwietnia do lipca, a wzmożoną aktywność wykazuje w II połowie marca, co wynika z intensywnego oznaczania terytoriów i toków. Poszukiwanie dziupli lub zakątków lęgowych najlepiej przeprowadzać na przełomie marca i kwietnia, jednakże sóweczka znakomicie reaguje na stymulację głosową, dlatego miesiąc maj, gdy sóweczka ma już gniazdo i często młode oraz broni swojego rewiru, także jest dobrym okresem na jej inwentaryzację. Jak wskazał inwestor w uzupełnieniu dokumentacji, będącej odpowiedzią na wezwanie RDOŚ w Białymstoku z dnia 13 października 2020 r., *wyniki inwentaryzacji ptaków, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza nad Gwdą, wykazały skuteczność inwentaryzacji np. sóweczki, nawet w czerwcu* (na podstawie: Jermaczek A., Chapiński P., Duda M., Glapan J., Kryża K., Plata W., Stanilewicz A. *Ptaki stanowiące przedmioty ochrony w wielkopolskiej części obszaru specjalnej ochrony Natura 2000 „Puszcza nad Gwdą” i propozycje działań ochronnych. Przegląd przyrodniczy XXII, 2 (2011): 32-64*). Dodać należy, że w ramach Planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska ustalono monitoring sóweczki złożony z sześciu kontroli, w tym dwóch nocnych w następujących terminach: I: 10.03. – 1.04., II: 15.03. – 30.04. (kontrole nocne), III: 1.04. – 30.04., IV: 15.05. – 30.05., V: 1.06. – 30.06. i VI: 15.06. – 15.07. (kontrole nocne), a więc nie tylko w okresie wczesnowiosennym, ale także późniejszym, tj. maj, czerwiec i pierwsza połowa lipca.

Odnosząc się do zarzutu dotyczącego długości trwania badań terenowych w przypadku różnych wariantów, należy wyjaśnić, że osoby wykonujące kontrole w terenie dostosowywały sposób prowadzenia obserwacji, daty kontroli do charakteru terenu badawczego i potencjalnej awifauny tego terenu. Wariant 5, czyli inwestycyjny, przebiega w znacznej mierze przez obszary leśne, co wydłużyło czas pracy, a warianty 1-4 częściowo nakładają się na siebie. Przykładowo obserwator w km 3+000 wariantów 1-4 inwentaryzował awifaunę wszystkich 4 wariantów,

co spowodowało skrócenie czasu pracy na tych wariantach. W ocenie GDOŚ porównywanie długości czasu pracy na poszczególnych wariantach inwestycji nie może być przesłanką uprawdopodobniającą rzetelność bądź nierzetelność prowadzonej inwentaryzacji lub dyskwalifikującą jej wyniki.

Skarżący zwrócili uwagę na występowanie w dolinie Kamionki gąsiorka *Lanius collurio*, kszczyka *Gallinago gallinago*, derkacza *Crex crex* i żołą *Merops apiaster*. W ich ocenie derkacz i żołą nie zostały ujęte w raporcie, co dowodzi, że jest on oparty na niepełnej, nieaktualnej i nieprawidłowej inwentaryzacji przyrodniczej.

Wszystkie wymienione przez odwołujących gatunki ptaków zostały stwierdzone w buforze inwentaryzacji wariantu 5, co znalazło odzwierciedlenie w załączniku do raportu pod nazwą *Inwentaryzacja przyrodnicza*. Należy zwrócić uwagę, że dolina Sokołdy i Kamionki, tak jak i całe Podlasie jest regionem szczególnie bogatym pod względem ornitologicznym ze względu na położenie i dominującą formę zagospodarowania przestrzeni (mozaikowatość krajobrazu i obecność łąk użytkowanych ekstensywnie). Istotne jest, że z uwagi na wyniki inwentaryzacji oś wariantu 5 inwestycji będzie bieć po stronie północnej obecnej drogi krajowej nr 19, a najcenniejsze siedliska (w tym sowy błotnej i dubelta) znajdujące się na południe, nie zostaną naruszone. Oddalenie drogi na północ w stosunku do istniejącego przebiegu drogi krajowej nr 19 zniweluje oddziaływanie w obrębie najcenniejszych siedlisk. Należy także wskazać, że żołą nie jest przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Knyszyńska, natomiast w przypadku derkacza (stwierdzone 3 kolizje z rewirami lęgowymi) i kszczyka (nie stwierdzono kolizji) w planie zadań ochronnych wskazano, że w przypadku tych gatunków *nie przewiduje się działań ochronnych wykraczających poza skuteczną obecnie ochronę wynikającą z ochrony prawnej gatunku*. Natomiast w trakcie prac nad planem zadań ochronnych *nie potwierdzono występowania gąsiorka z oceną populacji kwalifikującą go jako przedmiot ochrony w obszarze. Istnieje konieczność weryfikacji SDF. Dokładna ocena wpływu na gąsiorka, w przypadku którego stwierdzono 4 kolizje w wariantcie 5, będzie możliwa po zakończeniu inwentaryzacji przyrodniczych prowadzonych w ramach projektu pn. Inwentaryzacja cennych siedlisk przyrodniczych kraju, gatunków występujących w ich obrębie oraz stworzenie Banku Danych o Zasobach Przyrodniczych, na etapie ponownej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, jednakże w ocenie GDOŚ z uwagi na liczebność przedmiotowych gatunków ptaków bytujących w obszarze Natura 2000 Puszcza Knyszyńska, realizacja inwestycji nie będzie istotna z punktu widzenia zachowania ich właściwego stanu ochrony w Puszczy Knyszyńskiej.*

Skarżący wskazali również, że w 2021 r. pracownicy Uniwersytetu w Białymstoku obserwowali liczną populację dwóch motyli, tj. czerwńczyka fioletka *Lycaena belle* i czerwńczyka nieparka *Lycaena dispar* w obszarze sąsiadującym z planowanym przebiegiem drogi. Motyle te związane są z licznymi występującymi na łąkach w dolinie Kamionki gatunkami roślin, na których żerują larwy: rdestem węzownikiem oraz różnymi gatunkami szczywi (wodnym, lancetowatym i kędzierzawym). W ocenie skarżących wykonana na zamówienie Inwestora inwentaryzacja przyrodnicza nie wykazała obecności ww. motyli we wskazanym obszarze bezpośredniego oddziaływania planowanej drogi.

Odpowiadając na powyższy zarzut, należy wskazać, że zarówno czerwończyk nieparek, jak i czerwończyk fioletek zostały stwierdzone w trakcie inwentaryzacji przyrodniczej. W wariancie 5 czerwończyk fioletek został zidentyfikowany w ok. km 13+000, na łąkach w okolicach miejscowości Straż, a czerwończyk nieparek na łąkach w ok. km 41+800 – 42+000. Oddziaływanie na te gatunki będzie związane z zajęciem części ich siedlisk, jednakże z uwagi na rozległość siedlisk tych gatunków występujących na terenie obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska oddziaływanie to można uznać za nieznaczające.

Ponadto odnosząc się do zmiany przebiegu wariantu 5 na *północny*, należy stwierdzić, że zmiana ta została podyktowana obecnością tokowisk dubelta i koniecznością odsunięcia drogi od jego najcenniejszych siedlisk. Odnosząc się natomiast do sowy błotnej, w ocenie GDOŚ zarzut ten zasługuje na uwzględnienie, natomiast nie ma on znaczenia w przypadku przedmiotowego postępowania, ponieważ wskazany przez dr. ██████████ puszczyk mszarny *Strix nebulosa* nie występuje w Puszczy Knyszyńskiej.

Ad. 9, 10 i 11

Organ odwoławczy odnosząc się do kwestii samej lokalizacji zaprojektowanych węzłów, a w ślad za tym wywołanych konsekwencji spowodowanych powyższym, zwraca uwagę że przedmiotowa inwestycja będzie realizowana w oparciu o decyzję o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, o której mowa w ustawie z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1363, ze zm.). Kwestie dotyczące naruszenia interesów właściciela nieruchomości, które są przeznaczone pod realizację inwestycji drogowej (w tym dotyczące wywłaszczeń i odszkodowań), są regulowane przez przepisy powyższej ustawy, tym samym wykraczają poza przedmiot postępowania w sprawie określenia środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia. Ocena wpływu przedsięwzięcia na nieruchomości jest elementem koniecznym w ocenie oddziaływania na środowisko, jednakże w tym zakresie nie bada wpływu inwestycji na wartość tych dóbr materialnych (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14 marca 2013 r., C-420/11 oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie Wielkopolskim z dnia 25 lutego 2015 r., sygn. akt: II SA/Go 4/15).

Mając na uwadze zasadę dwuinstancyjności postępowania administracyjnego, którego istotą jest zapewnienie stronom prawa do dwukrotnego rozpatrzenia i rozstrzygnięcia sprawy, GDOŚ w ramach postępowania odwoławczego dokonał analizy zgromadzonego materiału dowodowego, w tym wniosku o wydanie decyzji, raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wraz z uzupełnieniami, zaskarżonej decyzji oraz wniesionych odwołań. W toku postępowania odwoławczego organ II instancji rozpatrzył sprawę w pełnym zakresie co do okoliczności faktycznych i prawnych, nie znajdując przesłanek uzasadniających uchylenie skarżonej decyzji i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi II instancji. Część zaskarżonej decyzji była niezgodna z przepisami prawa lub z punktu widzenia celowości podjętego rozstrzygnięcia, co uzasadniało jej uchylenie w tej części i merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy, bądź, w przypadku bezprzedmiotowości postępowania, uchylenie części decyzji i jego umorzenie. Pozostała część

decyzji jest w ocenie organu odwoławczego prawidłowa, co uzasadnia pozostawienie tej części decyzji bez zmian.

Wobec powyższego orzeczono jak w sentencji.

Pouczenie

- niniejsza decyzja jest ostateczna w administracyjnym toku instancji. Na decyzję, zgodnie z art. 50 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2022 r. poz. 329, ze zm.), dalej Ppsa, służy skarga wnoszona na piśmie do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, za pośrednictwem GDOŚ, w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji;
- wnoszący skargę, zgodnie z art. 230 Ppsa w związku z § 2 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 grudnia 2003 r. w sprawie wysokości oraz szczegółowych zasad pobierania wpisu w postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2021 r. poz. 535), obowiązany jest do uiszczenia wpisu od skargi w kwocie 200 zł. Wnoszący skargę, co wynika z art. 239 Ppsa, może być zwolniony z obowiązku uiszczenia kosztów sądowych;
- wnoszącemu skargę, zgodnie z art. 243 Ppsa, może być przyznane, na jego wniosek, prawo pomocy. Wniosek ten wolny jest od opłat sądowych.

Otrzymują:

1. Norbert Wyrwich – pełnomocnik Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, ul. Zwycięstwa 2, 15-703 Białystok
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
4. [REDACTED] – pełnomocnik: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]
5. Fundacja Natura International Polska, ul. Żyzna 18/16, 15-161 Białystok
6. Pozostałe strony postępowania na podstawie art. 49 Kpa w związku z art. 74 ust. 3 ustawy ooś.

Do wiadomości:

1. Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku, ul. Dojlidy Fabryczne 23, 15-554 Białystok

